ЗІ СВЯТОМ НЕЗАЛЕЖНОСТІ ТЕБЕ, УКРАЇНО!

Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

О, так, я знаю, нам не до лиця
З мечем в руках
і з блискавками гніву,
Військовим кроком, з поглядом ловця
Іти завзято крізь вогонь і зливу…
Та тільки меч –
блискучий і дзвінкий –
Відчує знову ваш рішучий дотик,
Нам час розгорне звиклі сторінки:
Любов і пристрасть…
Ніжність і турботи.
Олена ТЕЛІГА

№ 34–35 (397–398)
23 серпня 2012 р.

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Головний редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 26003300012896 в ПАТ "Ідея Банк" МФО 336310, код 04929075. * За зміст і достовірність інформації у рекламі відповідає рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідає автор * Редакція застерігає за собою право редагувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

ШАНОВНІ КРАЯНИ!

Від імені тих, хто проголошував Незалежність України, ухвалював Декларацію про державний суверенітет і Конституцію України сердечно вітаю просвітян і всіх краян із нашим національним святом – Днем Незалежності України.

Безумовно, дата 24 серпня 1991 року навічно увійшла в історію нашої державності, започаткувала нову епоху в житті українського народу, абсолютно легітимно, на основі міжнародного права Актом Незалежності було закріплено наші одвічні прагнення до державного національного відродження і свободи.

Це – незаперечна правда. Але є також інша правда: в нашій новітній історії ще не було такої сумної і тривожної річниці Незалежності. Бо досі ще не було таких відвертих загроз і викликів, які сьогодні несе з собою діючий владний режим. Останній «подарунок» влади до Дня Незалежності – мовний закон – не залишає сумніву в антиукраїнській, антидержавній суті нашої влади, яка є ментально чужою для українців. Бо чужими є для хохлів-малоросів, вічних хрунів і запроданців, і наша **МОВА,** і наша **КУЛЬТУРА,** і наша **ЦЕРКВА**, і наша **ІСТОРІЯ,** і наша **ТРАДИЦІЯ.** Україна на наших очах за нашого мовчання, а часом і при лихому спонуканні, втрачає ознаки незалежності у внутрішній політиці й на міжнародній арені. Нищиться цілий пласт нашої новітньої історії.

«Русскій мір» замість українського світу – світу Шевченка, узурпація всіх гілок влади однією політичною силою, політичні переслідування замість демократії і свободи, наруга над державністю української мови у владних інституціях, навчальних закладах, ЗМІ та інших сферах, наруга над нашою історією, в тому числі злочинне заперечення голодомору як геноциду українського народу, загроза втрати європейської перспективи і явні ознаки міжнародної ізоляції України, нищення малого й середнього бізнесу на догоду олігархам – такі реалії нашого часу.

А де ж ми? «А ми дивились і мовчали, та мовчки чухали чуби – німії, подлії раби!» Це про кого писав Шевченко? Про багатьох, багатьох нині сущих.

Продажність і зрада, користолюбство, хрунівство – столичне, донецьке й місцеве (від корита не відірвеш), пасивність стали ознаками нашого часу.

То де ж наша нібито здобута державна незалежність! На жаль, не здобута, а лише проголошена (хоч і багато зроблено для неї). За неї треба боротися всім, найперше – молоді, боротися щоденно.

Борімося – поборемо!

Щемить душа, болить серце. І все ж –
з ДНЕМ НЕЗАЛЕЖНОСТІ!

Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ,
депутат Верховної Ради України I–II скликань, тодішній уповноважений депутатської групи у Верховній Раді від Івано-Франківщини, голова обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

НАБАТ

РАЗОМ — НА ВОЛЮ!

ЗАЯВА
НАРОДНОГО КОМІТЕТУ ЗАХИСТУ УКРАЇНИ У ЗВ'ЯЗКУ З ПІДПИСАННЯМ ПРЕЗИДЕНТОМ МОВНОГО ЗАКОНУ КІВАЛОВА–КОЛЕСНИЧЕНКА

8 серпня 2012 р. Президент Янукович підписав схвалений (усупереч Реґламенту Верховної Ради України) депутатами-реґіоналами, комуністами й литвинівцями мовний закон Ківалова–Колесниченка. Російська мова, яку в Україні ніхто не забороняв, не принижував і яка не потребувала жодного захисту, відтепер, з огляду на цей закон, буде фактично другою державною не тільки в реґіонах, де іншомовна група становить десять відсотків населення, а й по всій території України. Цей закон спрямований не на консолідацію суспільства, а на розкол будь-якої територіальної громади й усього народу України на україномовних та російськомовних громадян.

Ініціатором ухвалення цього закону є Президент Янукович, узурпатор державної влади, прислужник кремлівських вождів, який віддав Росії частину української території в Криму, доручив росіянам керувати найважливішими міністерствами, а в гуманітарній сфері здійснює промосковську політику з метою включення України в так званий «русскій мір».

Янукович уже проявив себе як державний злочинець, узурпувавши державну владу. Одним із перших його злочинів стало й публічне заперечення голодомору 1932–1933 років як геноциду українського народу. Як злочинець повівся він і цього разу з мовним законом. Окрім того, він не захотів вислухати арґументи делеґації української інтеліґенції, прихильної до нього, й наважився плюнути в обличчя не тільки сумирним візитерам, а й усій європейській та українській Україні. Що добре для Москви і для московського шовінізму в Україні, те добре й для Януковича.

Президент вдає проєвропейського політика, але насправді він – слуга двох панів – московського імперіалізму та космополітичного олігархічного капіталу. Януковича не цікавлять проблеми корупції та боротьби зі злиднями, спад виробництва, будівництва і сфери послуг, скажені ціни на житло, безконтрольне ціноутворення, диктат державних і приватних монополій, несправедливе оподаткування, масове безробіття, епідемії, цілковитий занепад села, освіти, культури, охорони здоров'я, правосуддя, армії, майнове розшарування в суспільстві, низька ціна праці, доля пенсіонерів та інвалідів, тих заробітчан, які й далі виїжджають з України, молоді, яка не може себе реалізувати, надзвичайно серйозні екологічні проблеми.

Для Януковича неприйнятні європейські стандарти толерантних стосунків з політичною опозицією. Президентові та його московським покровителям чужа Шевченкова думка про те, що «В своїй хаті – своя правда, і сила, і воля». На руїнах України він готовий будувати ще одну московську державу, як це робить у Білорусі диктатор Лукашенко.

Ідеологія режиму Януковича – це потворний гібрид московського шовінізму, олігархічного капіталізму й тюремного совєтського комунізму.

Народний Комітет захисту України закликає всіх свідомих українців, студентську молодь, усі опозиційні сили до об'єднання. Ми вважаємо необхідним негайно створити штаб підготовки до Майдану.

Цьогорічне святкування нашої Незалежності ми повинні провести як систему мітинґів проти влади Віктора Януковича.

Україну ніхто, крім самого українського народу, не врятує від політичної загибелі, спланованої промосковською клікою.

Ми знаємо, що на жовтневих виборах до Парламенту режим Януковича застосує всі вже добре засвоєні засоби фальшування. У державі, де панує диктатор, якому служать усі правоохоронні, військові та воєнізовані структури, опозиційні сили приречені на поразку. Тільки могутній виступ народу – новий Майдан – може змусити армію та міліцію стати на бік непокірного народу!

В історії незалежної України ще не було такого важкого часу, як друга половина 2012 року. В минулі століття українській нації доводилося боротися проти прибулих окупантів, а тепер ми повинні перемогти внутрішніх окупантів – змосковщених хахлів. Задля цього нам треба діяти солідарно й пам'ятати, що передбачене Конституцією право на непослух владі дає нам її жорстока антинародна, антиукраїнська поведінка, її ненависть до нашої свободи й навіть до нашої мови, що зберегла нас як народ упродовж століть неволі.

З того дня, як Янукович підписав мовний закон, ми вже не на своболі, ми – в таборі для полонених. Або вирвемось, або помремо!

Разом – на волю!

Слава Україні!

Дмитро ПАВЛИЧКО, *координатор Народного Комітету захисту України*

СПРОТИВ

А ХТО НА ВАРТІ?..

Триває голодування під Українським домом як протест проти по-шахрайському ухваленого Верховною Радою і лукаво підписаного Литвином і Януковичем закону, який ущемлює українську мову як єдину державну в Україні. У минулих числах «Галицька Просвіта» подала позицію протестувальників від нашою краю. Нині продовжуємо розповідь про них.

Олександра ТУРИНСЬКА, 73 роки, етномузиколог, член Національної спілки композиторів, м. Івано-Франківськ:

– Я – українка, і тому я – тут. Моя донька вважає, що участь у політичних акціях не дає результату, що на нас ніхто не зважає, але, як відомо, крапля камінь точить, і якщо кожен вкладе свою частку у спільну справу, тоді буде результат.

Протягом останнього тижня я збираю підписи, готую і приношу обіди, спілкуюся з прихильниками, роз'яснюю нашу мету, щоб у людей, які до нас приходять, сформувалася позитивна думка про акцію.

Тамара ШЕВЧУК, 17 років, м. Івано-Франківськ:

– Коли мені зателефонували з громадської організації «Відсіч» і повідомили про події, які відбуваються, я одразу взяла квиток на найперший потяг, що їхав із Франківська в Київ. Мене обурює ставлення в нашій державі до української мови, культури, звичаїв, історії. Більшість життя я прожила в Арґентині й самотужки в іспаномовній країні вивчила українську, навчилася вишивати, самостійно розбиралася в історії країни. Надзвичайно обурена ситуацією, що склалася в Україні, дивує, що люди не поважають своє, рідне…

ПОДІЯ

ВО СЛАВУ ГОСПОДНЮ

У КОЛОМИЇ ОСВЯТИЛИ СОБОР ПРЕОБРАЖЕННЯ ХРИСТОВОГО

На Спаса глава УГКЦ блаженніший Святослав (Шевчук) освятив головний храм Коломийсько-Чернівецької єпархії – катедральний собор Преображення Христового. У святковому Богослужінні взяли участь десятки тисяч вірних. Чин освячення та урочисту Божественну Літургію очолив глава УГКЦ блаженніший Святослав. Йому співслужили Апостольський нунцій архієпископ Едвард Томас Ґаліксон, єпископи УГКЦ, єпископи РКЦ в Україні, духовенство Коломийсько-Чернівецької та інших єпархій. У дійстві взяв участь єпископ Коломийсько-Косівський УПЦ КП Іоан (Бойчук).

Катедральний собор Преображення Христового постав на Театральній вулиці й став окрасою Коломиї. Він гармонійно вписується в архітектоніку міста.

(Чит. стор. 8)

ВІТАННЯ

ДОРОГІ ДРУЗІ!

Прийміть наші найщиріші вітання із 21-ою річницею Незалежності України.

Нехай це свято, виборене не одним поколінням українців, стане справжнім нашим національним святом. Нехай рідна мова, культура, історія єднає всіх нас.

З найкращими побажаннями

Голова ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка
Павло МОВЧАН

ДОРОГІ ДРУЗІ!

Вітаємо вас усіх щиро з 21-ою річницею Незалежності України в цей бурхливий час. Віримо, що народ України і її представники у Верховній Раді відіб'ють напад на українську мову і сконцентруються на підвищенні економіки України та добробуту її народу. Дуже важливими є вибори до Верховної Ради в жовтні. Український народ мусить проголосувати за людей, які будуть дбати про добро держави і добробут усього народу, а не за особисті інтереси. Це буде можливим тільки тоді, коли буде єдність.

Наше товариство старається допомагати «Просвітам» у їхній видавничій праці й надавати стипендії здібним студентам, які студіюють україністику і походять із незаможних родин.

Бажаємо вам якнайкращих успіхів у вашій нелегкій просвітянській праці. Спільними силами можна багато осягти!

За Управу ТУМ-Чикаґо проф. ***Віра БОДНАРУК,*** *голова*

ШАНОВНІ ДРУЗІ!

Просвітяни Луганщини щиросердно вітають вас із найбільшим національним святом українського народу – Днем Незалежності України! Цей величний день нагадує нам про уроки власної історії, навчає патріотизму та любові до рідної землі. Зичимо міцного здоров'я, процвітання та благополуччя. Віримо в ваш незламний оптимізм, непоборний козацький дух, незламну волю до осягнення найвищих життєвих вершин і здобуття перемог! Віримо, що наші сьогоднішні труднощі є тимчасовими і ми спільними зусиллями їх поборемо, обравши до нового складу народних депутатів справжніх українських патріотів.

Нехай вогненне сяйво нашого національного прапора, свято якого відзначаємо напередодні, наснажує на нашому тернистому шляху до української України.

В єдності – наша сила! Ми переможемо! З нами – Бог і Україна!

Володимир СЕМИСТЯГА,
голова Луганського ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

ЛИСТ ДО РЕДАКЦІЇ

ЛИШЕ ЗАГАЛЬНИЙ СТРАЙК

Олександр Семенюк надіслав лист, у якому висловлює переконання, що ухвалений Верховною Радою України «Закон про засади державної мовної політики» є антиконституційним, оскільки надає можливість практично автоматично в багатьох реґіонах України, крім державної, вводити реґіональну мову, якщо там проживає десять і більше відсотків представників інших національностей. Така правова норма не тільки розмиває ряд уже ухвалених головних конституційних норм, що є базисом розвитку нашої держави, але й перекреслює конституційний процес в Україні як процес відновлення історичної державності після періоду злочинного тоталітаризму.

З часом цей процес неодмінно вів до історично справедливої адміністративної, національної, культурної і мовної ситуації в Україні, коли реґіональне самоуправління, реґіональні культури, реґіональні мови відобразили би правдиве, колоритне й неповторне єство України. Власне цьому цивілізованому процесу перешкоджав більшовицький популізм. Політичні сили, що неодноразово перемагали на виборах до Верховної Ради України, переважно йшли під гаслами більшовицького популізму.

Не інакше як міжнародним тероризмом можна охарактеризувати дії посадових осіб і депутатів, які замість послідовної і конструктивної роботи над удосконаленням українського законодавства, беруть окремі правові норми чи правові хартії Євросоюзу з найважливіших доленосних питань, які Україна не готова, на відміну від Євросоюзу, вводити вже сьогодні без реального, а не на словах, виходу з тоталітарного минулого. Такий закон не міг бути ухвалений без попередніх відповідних змін до Конституції України і всенародного референдуму з цього питання, ідеться у листі читача.

Популістські, а по суті, більшовицькі сили, які реально весь час при владі в Україні, не давши змоги відновитися Українській державі, ставлять весь народ України перед перспективою зникнення в тому вигляді, яким він був останніми століттями.

Цивілізований спосіб зупинити цей повзучий державний переворот – подання позовів у суди, Адміністрацію Президента, Верховну Раду України від громадян, громадських організацій, політичних партій з вимогою відмінити дію цього закону як антиконституційного, притягти до правової відповідальності за службові злочини, порушення Конституції, державну зраду авторів законо проекту, народних депутатів, Голову Верховної Ради, Президента. Законним і дієвим буде проведення загальнонаціонального страйку з вимогою відміни закону, імпічменту Президента України, розпуску Верховної Ради.

ПОЗИЦІЯ

І МИ ЦЕ ЗРОБИМО

З давніх-давен живе Русь-Україна. Вона постала на межі двох світів: Світу творчого, європейського, і Світу споживацько-напівдикого, азійського. Орди кочових племен, об'єднані жорстокою волею Чингізхана, не знаючи жодного виробництва, окрім виготовлення луків та випасання табунів коней, рвалися з азійських просторів у Європу. Вони полишали за собою руїну і спустошену землю. Та далі берегів сивого Дністра пробратися ординці не змогли. Тут їм на заваді стали наші древні пращури – орії, які заснували трипільську культуру й дали поштовх цивілізаційному розвитку Європи й світу. Русичі-українці княжої доби, а згодом і славне вільне січове козацтво, ставши проти азійщини, самі впали під її натиском.

Та все ж звершилася мрія великої Української нації: на розвалинах безбожної комуно-большевицької московської імперії постали незалежні держави. І серед них – наша зіронька – ненька Україна. Але, як усім нам відомо, на світло злітається усіляка тля. Так і в нашому українському державотворчому процесі в органи державної влади проникла споживацько-злодійська комашня. Вона ненажерно поїдає життєдайний національно-державний український нектар...

Тож настала найвища пора провести генеральну дезінфекцію. Цю відповідальну роботу повинні зробити ми – українці, громадяни держави! І ми це зробимо через вибори до Верховної Ради у жовтні!

Василь ШИЯН,
Народний Комітет захисту України, Снятинщина

НАШІ СВЯТА

28 серпня християни східного обряду вшановують славне Успення Пресвятої славної Владичиці нашої Богородиці і Приснодіви Марії. Хоча празник Успення нагадує нам про сумну подію смерті, все-таки він належить до радісних празників, бо Пресвята Богомати з тілом і душею перейшла до вічної слави свого Сина. З Її Успенням ми одержали в небі могутню Заступницю і Покровительку.

УСПЕННЯ БОГОРОДИЦІ

Найдавніше записане передання, що говорить про смерть Пресвятої Богородиці, є у творі святого Йоана Богослова «Слово на Успення Святої Богородиці». З нього довідуємося про святе й чудесне Успення Пресвятої Богородиці.

«Три дні перед смертю явився Пречистій Діві Марії архангел Гавриїл і звістив від Її Сина Ісуса Христа час Її переходу до вічності. На день Її смерті в чудесний спосіб зібралися в Єрусалимі апостоли, хоч були розсіяні по різних краях світу. Не було тільки апостола Томи. Божа Мати висловила бажання, що хоче бути похована в Гетсиманії коло своїх батьків і свого Обручника Йосифа. Сам Христос у супроводі ангелів і святих прийшов по душу своєї Пресвятої Матері. Апостоли при співі побожних пісень на своїх раменах занесли Її тіло до гробу і три дні від нього не відходили. Третього дня прийшов здалека апостол Тома й дуже бажав востаннє поглянути на Пресвяту Богородицю. Коли ж гріб відкрили, то Її тіла там уже не було, а тільки похоронні ризи. Тепер усі зрозуміли, що Вона воскресла і з тілом та душею Її взято на небо».

Святий Йоан Дамаскин вірить у те, що Пресвяту Богородицю з тілом і душею узяли на небо. В одній зі своїх проповідей на Її Успення він говорить: «Годилося, щоб той, хто зберіг Її Дівицтво при своїм Різдві, зберіг і Її тіло нетлінним після смерті. Годилося, щоб та, що в своїх обіймах носила Творця як Дитя, перебувала в небесних хоромах. Годилося, щоб та, що бачила свого Сина на хресті і якої серце прошив тоді меч болю, що його вона не зазнала при Різдві, гляділа на Нього, як Він сидить з Отцем. Годилося, щоб Божа Мати посідала те, що належить до Її Сина, та щоб усе створіння почитало Її як Матір і як Слугиню Бога».

У нашій богослужбі на Успення відбивається уся традиція і віра у Її чудесне Успення і внебовзяття з тілом і душею. Свята Церква святкує Успення Богоматері, бо в небі Вона за нас заступається. «У Різдві дівство зберегла Ти, в Успенні світа не оставила Ти, Богородице. Переставилася Ти до життя, бувши Матір'ю Життя. І молитвами Твоїми ізбавляєш від смерті душі наші». У першій стихирі на вечірні Церква закликає: «О дивне чудо! Источник Життя кладеться у гробі, і гріб стає драбиною до неба. Веселися Гетсиманіє, святий Богородичний доме! Закличмо вірні, маючи приклад архангела Гавриїла: Благодатна, радуйся! З Тобою – Господь, подавай світові велику милість».

За ***о. Юліаном КАТРІЄМ***

ЗІ СПОГАДІВ

ЯК СТАЮТЬ МАНКУРТАМИ

У вересні 2008 року я як потерпілий на виробництві за санаторною путівкою відвідав Крим.

Мене вразив контраст з Галичиною. Там ніде не зустрів ознак державності України, а побачив відсутність державної мови в інформаційному просторі й у побуті.

Мав путівку в санаторій «Маяк» (15 км від Євпаторії). На території є багато пансіонатів, які складають санаторій «Маяк». Сам санаторій є власністю Податкової служби України. Вразив розмах русифікації. Хоч персонал санаторію, на відміну від адміністрації, справляє позитивне враження своїми діями й поведінкою щодо відпочивальників та державності України. На всіх рівнях санаторію і в автономії ігнорують закони України, на півострові, по санаторіях шастають емісари шовіністичних угруповань, які ведуть антиукраїнську пропаґанду.

Лише повернувшись з відпочинку, я вперше почув державну українську мову на залізничному вокзалі Сімферополя (це було повідомлення працівника вокзалу по гучномовцю про відправлення нашого потяга на Львів).

Пригадую 70-ті роки, коли я був у Криму біля Ялти. Тоді, при совітському керівництві, на півострові у вжитку була українська мова (трафарети на автобусних зупинках, інше). Порівнюючи з тими часами, стає сумно від того, що при Незалежній Україні ставлення неукраїнських шовіністичних сил різко проґресує проти держави Україна. Відчувається присутність у Криму братньої допомоги північного сусіда з його спрутівськими шовіністичними обіймами і вереск антиукраїнської погані, яка намагається на всіх напрямках знищити все, що стосується України, й пищить, що на півострові йде насильна українізація.

Хто вони – українофоби? Вадим Колесниченко, прізвище в якого – українське. Невже це той депутат АРК, якого як керівника депутатської групи «За мир і злагоду» побили 28 червня 1992 року? І став він манкуртом, ладним знищити все українське.

Московський большевизм за 70-літне існування закатував і депортував понад 35 млн. українців, замордував 110 млн. осіб різних націй. Відомо, що якщо немає мови, то немає нації. У довіднику «Печать СССР в 1937 г.» наведені дані, що в СССР шкільні підручники видаються 90 мовами. У журналі «Комуніст» (1988, № 15, с. 69) йшлося про те, що навчальний процес в імперії ведеться на тридцяти дев'яти мовах і виявляється, що за 51 рік в імперії зникла 51 мова. Часто чуємо з уст московських шовіністів, що Крим Україні подарував Микита Хрущов. Жоден сучасний московський політик (чи історик), говорячи про Крим, ніколи не згадує про те, що до 1240 року півострів належав Київській державі. Україні, а не Москві, якої ще не було. Його завоювали 1783 року.

А що стосується України, то за комуністично-большевицької влади Москва тричі (щойно для неї наставала скрута) віддавала Кримський півострів Україні: вперше – перед жовтневим переворотом, вдруге – перед наступом Денікіна і Врангеля. А потім щоразу з кров'ю тягла його до себе. Ось тактика російського імперіалізму. Варто нагадати, що ніхто в Україні не просив Москву долучити до нас Крим у 1954 році. Москва сама звернулася з таким проханням до УРСР, не маючи змоги його утримати й відбудувати, і коли ми, як каже колишній Президент Леонід Кравчук, «відремонтували куколку, – віддавай її назад».

Повернувшись з Криму, де я лікувався, в Івано-Франківській МСЕК з моєї довідки вилучили пункт про необхідність санаторно-курортного лікування. Гадаю собі: чи не пов'язане це з моїм славним перебуванням у санаторії «Маяк», де ми бунтували проти русифікації?

Михайло КАЧАНЮК, *м. Калуш*

ВИБОРИ-2012

ПІДТРИМУЮЧИ І ДОПОМАГАЮЧИ...

Нещодавно в Івано-Франківську відбулася прес-конференція обласних керівників ВО «Свобода» та об'єднаної опозиції ВО «Батьківщина» Олександра Сича, Дмитра Шлемка і Володимира Шкварилюка. Вони поінформували про підписані між опозиціонерами угоди, стратегію і тактику виборчої боротьби тощо, а також представили узгоджених кандидатів по семи мажоритарних округах Івано-Франківщини від об'єднаних опозиційних сил.

Народний депутат України, голова виборчого штабу об'єднаної опозиції ВО «Батьківщина» Дмитро Шлемко наголосив, що на вибори вони йдуть двома опозиційними колонами – об'єднана опозиція ВО «Батьківщина» і ВО «Свобода». З огляду на це, ухвалили рішення про те, що по всій Україні об'єднана опозиція і ВО «Свобода» не поборюють одна одну, а допомагають. Висунули єдиного кандидата по мажоритарних округах від об'єднаної опозиції і «Свободи». Отож загалом є 190 кандидатів від об'єднаної опозиції і 35 – від «Свободи» по мажоритарних округах України. Таким чином, опозиціонери мають шанс набрати до 80 відсотків голосів виборців, наголосив Д. Шлемко.

О. Сич від імені ВО «Свобода» заявив, що підписані з об'єднаною опозицією ВО «Батьківщина» угоди – чинні та дієві. Він запевнив, що угоди мають тактичний і стратегічний характер. «Мені не тільки як партійцеві, а й як науковцеві-політологу імпонує їхній стратегічний характер. Навіть не те, як ми будемо поводитися під час виборчого процесу, хоч це головне, бо без цього не здобудеш перемоги, а за яку стратегічну мету ми боремося і як будемо поводитися у ВРУ. Отож ми підтримуватимемо один одного, будемо вести союзницькі дії на рівні аґітаційного процесу, під час захисту результатів голосування і в час формування більшості у Верховній Раді. Мені імпонує те, що ми знаходимо, найперше, світоглядне порозуміння того, як функціонуватиме ВРУ, які закони передусім ухвалюватимемо. Наша мета одна – розбудувати цивілізовану сучасну європейську соціальну і правову Українську державу. А тактично робитимемо все можливе, аби на рівні штабів була співпраця і ми спільно давали відсіч провокаціям», – наголосив О. Сич.

Відтак Д. Шлемко і О. Сич представили узгоджених кандидатів у народні депутати України від об'єднаної опозиції ВО «Батьківщина» і ВО «Свобода» в семи мажоритарних округах Івано-Франківської області. Зосібна, в одномандатному мажоритарному виборчому окрузі № 83 з центром в Івано-Франківську балотуватиметься Олександр Максимович Сич (ВО «Свобода»), у 84-му з центром у Тисмениці – Володимир Купчак («Фронт змін»), у 85-му з центром у Калуші – Ольга Сікора (ВО «Батьківщина»), у 86-му з центром у Долині – Анатолій Дирів («Фронт змін»), у 87-му з центром у Надвірні – Манолій Піцуряк (ВО «Свобода»), у 88-му з центром у Коломиї – Олександр Левицький (ВО «Батьківщина») й у Снятинському виборчому окрузі № 89 кандидуватиме Василь Гладій (ВО «Батьківщина»). Нагадаємо, що Д. Шлемко (ВО «Батьківщина») і В. Шкварилюк («Фронт змін») є також кандидатами в народні депутати України у виборчому списку об'єднаної опозиції, де займають 30 і 54 місце відповідно.

Н. К.

ІЗ НАШОЇ ПОШТИ

ДОБРОГО ДНЯ, ДОРОГА «ПРОСВІТО»!

Шановні просвітяни!

Бачите, що коїться в нашій «незалежній» Україні? Незалежній від нас, українців… Бо ми чомусь такі пасивні. Боїмося підняти голову вище уявної «ватерлінії». А ті, що «вище», – тому й раді. І що з того, що патріоти демонстративно голодують за мову в Києві? «Народні» сміються з того. На мою думку, не голодувати треба, а добре наїстися і йти на барикади. Хто поведе? А «Просвіта» для чого? Ми хочемо влади української за суттю? То виборюймо її. Як сказав наш відомий політик: «Не словом, а ділом!». А я скажу: «І словом, і ділом!».

Оці два вірші я написав ще минулого року. Хотів, щоб їх надрукували у вашій газеті. І що змінилося з того часу? Відбулись події, які лише підтверджують те, що сказане в них – актуальне, допоки існує теперішня влада. Потоптані закони й Конституція, вбивають невинних людей. А нам – боятись і мовчати?

Якщо вважаєте, що мені або вам погрожуватиме влада, то ми ж бачимо, що вона загрожує всім. Отож треба діяти спільно. А люд перед виборами хай добре думає! Бо граблі вже підставлені нам усім під ноги!..

З повагою, ***Михайло ФЕДАК***

ДО БОЮ!

Все «схоплено», все спродано, все скуплено,
«Господарю» – ярмо туге на шию,
З Вкраїни-неньки шкіру сьому злуплено –
Чужі кравці діряву свитку зшиють!

Все зміряно, розділено, даровано
Кумам-сватам і позашлюбним дітям,
Ще й у високих кам'яницях сховано…
Терпи й сопи, як лінь в борні потіти!

Покраяно усе і обгороджено –
Ліси і гори, ще й піски на пляжах,
І навіть те, де звіку ще не ходжено…
А ти підеш – на лоба куля ляже!

Все «схоплено»… Все зміряно… Покраяно…
Терпи, мій друже!.. А не хоч – до бою!
Вже й так даремно часу стільки згаяно –
Хай влучно в ціль летять слова-набої!

НЕ БІЙСЯ, НАРОДЕ, ДІЙ!

…Якщо Україна вдвадцяте
Справляє вже свій сокорух,
Я хочу себе запитати:
«Де нашого спротиву дух?»

Як хтось з нас ідеї Майдану
Чи зрадив, а чи розтоптав, –
На захист Вкраїни я стану,
І вірю, що й ти, друже, став!

Так, помішані наші гени
(править світом Єрусалим…),
Та на серці Вкраїна в мене,
А не доларовий калим.

До праці! До пісні! До слова!
Не бійся, народе, твори, –
Хай вивітриться вся полова,
Хай збіжжя зросте догори!

Щоб не шкодив нам фоб Табачник
Й той, що «йолки» рубає в кіш,
Будьте, східні брати, обачніш,
Ну, а західні – веселіш!

ТАК ДУМАЮ

ПРАВИЛО І ЗАКОН

Слово правило (прав-ило) буквально означає «дух прави», де «прав» або «прА-ва» – закладений Творцем інформаційно-енерґетичний каркас Всесвіту, а «ило» (ель, їл, йло) – дух, тобто щось нематеріальне, польове, егрегорне: наприклад, Гавриїл – «дух говоріння», Михайло – «дух могутності», «ельфи» – астральні істоти, Полель – «дух кохання», Енліль – сумерський бог творчості, Ярило (Ариїл) – сонячний бог, дух сонячної енерґії. До Прави також відносимо сукупність світоглядних уявлень, принципів і законів, на основі яких створений наш Всесвіт. Правою також називають духовний простір, в якому знаходяться святі духовні сутності, тобто ті, що перебувають у єдності з Творцем і його Правою. Для Прави властиві сила й краса.

Правило – це настанова, яка дозволяє діяти в гармонії з силовим каркасом Прави і долучатися до божественної сили й краси. Точна дія згідно з правилами Творця дає людині щастя, натомість відхилення від правил приносить страждання. Всесвіт не б'є людину – людина сама б'ється об його опори.

Страждання – це останній індикатор, який вказує на суттєве відхилення від Прави. Попередніми, попереджуючими індикаторами НЕПРАВИЛЬНОГО життя і провісниками страждань є потворність (некрасивість) і слабкість.

Правило – це настанова для вільної людини, яка сама вирішує, дотримуватися його чи ні. Правило не примушує, а тільки рекомендує. Правило дає простір для творчості. Діючи згідно з Правилами, людина не натикається на «каркас Всесвіту» і не страждає. Жити за правилами – це як рухатися в течії, яка сама тебе несе, або різати деревину вздовж волокон – майже без опору.

А що відбувається, коли людина нехтує правилами? Тоді починає діяти невідворотний закон. Його дія вже не залежить від волі людини. Наприклад, існує правило «не встромляти пальці в електричну розетку». Людина має сотні варіантів, як виконати це правило. Якщо ж вона його порушує, то вступає в силу один-єдиний варіант – удар струмом. Очевидно, що удар струмом – це вже не гнучке правило, а жорсткий закон.

ПРАВИЛО – ЦЕ НАСТАНОВА ДЛЯ ВІЛЬНОЇ ЛЮДИНИ, ЯКА САМА ВИРІШУЄ, ДОТРИМУВАТИСЯ ЙОГО ЧИ НІ. ПРАВИЛО НЕ ПРИМУШУЄ, А ТІЛЬКИ РЕКОМЕНДУЄ.

Таким чином, правило передбачає вільний вибір, творчість, багатоваріантність, натомість закон – це жорсткий причинно-наслідковий зв'язок. **Тому правила (дух прави) існують ТІЛЬКИ для людини, яка є втіленим духом і носієм волі.** Для всіх інших елементів Всесвіту діють ТІЛЬКИ закони, наприклад, закони фізики або математики. Для людини існують і правила, і закони. Чим вищу свідомість має людина, тим більше в її житті правил і тим менше законів. Натомість люди з низькою свідомістю можуть існувати тільки у просторі законів. Якщо розглянути екстремальні варіанти, то для святих людей існують тільки правила, для темних – тільки закони.

Правила й закони – це дві сторони того ж самого реґулюючого механізму Всесвіту. Рух від правила до закону супроводжується зменшенням свободи вибору. Можна сказати, що **закон – це правило, в якому вже немає свободи вибору.**

ЗАКОН – ЦЕ ПРАВИЛО, В ЯКОМУ ВЖЕ НЕМАЄ СВОБОДИ ВИБОРУ.

Одні правила дають більшу свободу, інші – меншу, і цим вони відрізняються. Натомість усі закони однакові в тому, що взагалі не передбачають варіантів вибору. «Закон», який має різні трактування й передбачає різні варіанти дій, взагалі не є законом – це тільки ілюзія і пастка для дурнів.

ЗОЛОТО Й ЗАЛІЗО

Етика – це наука про правильну поведінку людини у фізичному світі, сукупність знань про його «правила гри». Людина як безсмертна духовна сутність періодично втілюється у цьому проявленому світі – подібно до того, як гравець входить у гру з її правилами. Врешті-решт, саме **слово «людина» буквально означає «гравець» – і це найважливіша її характеристика.** Цей первинний сенс людського існування зберігся в латинській мові у словах ludo – «грати», ludus – «гра», ludens – «той, хто грається», «гравець», ludicia – «музикування», «музична гра».

СЛОВО «ЛЮДИНА» БУКВАЛЬНО ОЗНАЧАЄ «ГРАВЕЦЬ» – І ЦЕ НАЙВАЖЛИВІША ЇЇ ХАРАКТЕРИСТИКА.

Життя людини – це черговий сеанс її епохальної «гри в земні існування». Як і в будь-якій грі, для нього властиві свої правила й закони. Головним з них є Золоте правило етики, яке одночасно є Залізним законом розплати. «Золото» вказує на його м'якість, красу й універсальність, а «залізо» – на твердість, суворість і вибірковість. Від самої людини залежить, з якою стороною життєвої гри – золотою чи залізною – вона переважно матиме справу.

Наприклад, люди зібралися пограти у футбол. Гра відбувається згідно з простими і зрозумілими правилами, які дають величезний простір для творчості. Якщо ж хтось брутально порушив правила – його видаляють з гри, без варіантів. Гра – це правила, видалення з гри за порушення правил – це закон.

Отже, вселенський реґулятор людського життя складається з правил і законів. Правила дають свободу дій, закони ці дії жорстко обмежують. Одні правила дають більшу свободу, інші – меншу. Відповідно, має бути правило, що дає найбільшу свободу. Ним є згадане вище Золоте правило етики.

ВСЕ, ЩО РОБИШ ІНШИМ, БУДЕ ЗРОБЛЕНЕ ТОБІ

Нагадаємо формулювання Золотого правила етики: «Усе, що ви бажаєте, щоб люди вам чинили, те ви чиніть їм». Зазвичай воно сприймається як побажання робити добро і не робити зло. Проте сенс його – глибший.

Справа в тому, що **Золоте правило етики одночасно є Залізним законом розплати, подібним до фізичних законів.** Це той випадок, коли протилежності збігаються. Правило в тому, що людина сама вибирає, як до неї можуть ставитися інші люди. Закон у тому, що після цього вибору включається жорсткий механізм причини і наслідку: «Що посієш, те й пожнеш». Адже життя – це не тільки Гра, а й Школа, в якій усі уроки мають бути вивченими – якщо не в цьому сеансі втілення, то в наступних.

Пояснимо це на прикладах.

Людина ввічливо поводиться з іншими людьми. Це означає, що інші з нею повинні також поводитися ввічливо – згідно з Золотим правилом етики. Якщо хтось із нею поводиться грубо, то це буде порушенням Правила. Як ставитися до такого порушника? Він зробив свій вибір: тепер грубе ставлення до нього буде цілком правомірним, адже він «зробив те, що хотів би, або зробили йому».

Припустімо, воїн іде на війну з готовністю вбивати інших. Це означає, що він має бути готовим, що його також уб'ють – і це буде правомірно. Він сам зробив вибір, тож тепер не має на кого ображатися.

Хтось говорить людям неправду. Це означає, що інші також мають законне право говорити йому неправду.

Хтось позбавив людину майна. Хай не ображається: його також можуть обдерти, причому ця дія буде абсолютно правомірною і етичною – адже він сам захотів, щоб з ним так учинили.

ЛЮДИНА, ЯКА ВЧИНИЛА НЕСПРАВЕДЛИВІСТЬ, РАНО ЧИ ПІЗНО БУДЕ ПОКАРАНА, І ПРОЦЕС ВИХОВАННЯ ТРИВАТИМЕ ДОТИ, ДОКИ НЕ БУДЕ ЗАСВОЄНИЙ УРОК.

Нагадаємо, що **життя – це велика Школа. Тому навчання відбувається способом, найбільш доступним для розуміння учнів.** Найефективнішим для розуміння є симетрична реакція: обманув когось – обманули тебе. Не подобається? Згадай, кого ти обманув. Виховання триватиме доти, доки не засвоїш цей урок: обманювати – погано. Виховний процес може тривати як завгодно довго – для Всесвіту сотня твоїх земних життів є лише однією миттю.

Людина, яка вчинила несправедливість, рано чи пізно буде покарана, і процес виховання триватиме доти, доки не буде засвоєний урок. У ролі вихователя може виступити будь-хто. Найбільш наочним і доступним для виховання порушника правил буде ситуація, коли в ролі вихователя виступає жертва цього порушника. При цьому вихователь здійснює акт милосердя щодо «вихованця», адже допомагає йому засвоїти необхідний життєвий урок у максимально зрозумілій формі.

ЖИТТЯ – ЦЕ ВЕЛИКА ШКОЛА. ТОМУ НАВЧАННЯ ВІДБУВАЄТЬСЯ СПОСОБОМ, НАЙБІЛЬШ ДОСТУПНИМ ДЛЯ РОЗУМІННЯ УЧНІВ.

А тепер притча…

Одного разу вчитель запитав учня: «Чи треба за зло платити добром?» – Учень відповів: «Так, за зло треба платити добром». – Тоді вчитель запитав: «А чим же ти тоді платитимеш за добро?» – За добро треба платити добром, а за зло – по справедливості.

Євген РОМАНИШИН,
заступник голови ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, заслужений лікар України (за матеріалами Інтернет-видання «Народний оглядач»)

Першого вересня тисячі хлопчиків і дівчаток уперше сядуть за парти. А їхні старші товариші прийдуть у класи як уже всезнаючі вундеркінди і господарі. Та все ж усіх їх до знань ведуть Учителі. Справді Вчителі з великої літери. Про одного з них – наша нинішня розповідь.

ВЧИТЕЛЬСЬКІ ДОЛІ, або ПОСТАТІ ЗІ СТАРОЇ СВІТЛИНИ

Історія дослідження цієї теми розпочалась зі старої фотографії, яку мені показав колишній учитель, дисидент, політв'язень, а нині краєзнавець – Василь Гук у 2008 році. На той час ми разом працювали в Музеї визвольних змагань Карпатського краю. Я, зокрема, предметом своїх досліджень обрав тему: «Освітяни Прикарпаття у боротьбі з тоталітарними режимами», оскільки у моїй родині було багато вчителів, і сам пропрацював у галузі освіти майже 30 років.

Поштовхом до початку роботи став візит до музею тодішнього начальника управління освіти, а нині заступника міського голови – Михайла Вереса, який хотів дізнатись про вчителів, учасників боротьби з нацистською і комуністичною владами, а також – жертв політичних репресій.

На тій фотографії була група директорів, завучів та інших працівників закладів освіти Лисецького району (нині – Тисменицького) Станіславської (нині – Івано-Франківської) області на площі Адама Міцкевича після закінчення серпневої установчої педагогічної ради перед новим 1956–1957 навчальним роком.

У ході досліджень мені довелось зустрітися з рядом непересічних людей, що були на фото, й дізнатись більше про їхні долі.

Я розшукав і зустрівся з кількома фіґурантами світлини, зокрема: Євгеном Миколайовичем Стрільцівим, Богданом Володимировичем Ляшевичем і його дружиною, а також – із колишнім учителем математики Крихівецької школи, згодом – 1-ої Української гімназії Марією Михайлівною Андріїшин, що добре знала деяких героїв нашої розповіді.

Багато що мені вдалось дізнатись, але долі деяких людей зі світлини залишились невідомими. Тому прошу всіх, хто буде читати цю статтю, уважно роздивитись фотографію. Якщо ви володієте якоюсь інформацією про зображених людей, зв'яжіться, будь ласка, з автором або особисто, або через редакцію газети. В цій роботі мені допомагали учні Крихівецької ЗШ, члени пошукової групи «Поклик», в першу чергу, Христина Петруньків, нині студентка.

Пропоную читачам розповідь, яку розпочну з представлення дійових осіб.

СИДЯТЬ У ПЕРШОМУ РЯДУ (зліва направо):

1. Петро Євменович Федосенко, директор Крихівецької, згодом – Пациківської (тепер – с. Підлісся) шкіл. Учасник радянсько-німецької війни, майор запасу, колишній розвідник, що брав участь у взятті в полон генерал-фельдмаршала німецької армії Паулюса під Сталінградом узимку 1943 року (за його розповідями).

2. Стефанія Прокопишин, завуч Лисецької школи.

3. Представник з обласного відділу освіти (прізвище невідоме).

4. Віра Сніжневська, завуч Тисменицької школи.

5. Степан Суковенко, завідувач Лисецького районного відділу освіти.

6. Коляда (ім'я невідоме), інспектор Лисецького райвно.

7. Мельникова (ім'я невідоме), директор Лисецької середньої школи.

8. (Прізвище невідоме) Анна Петрівна (?), завуч школи с. Опришівці.

9. Купновицький (ім'я невідоме), директор Березівської школи.

10. Вербова (ім'я невідоме), директор Чукалівської початкової школи.

11. Дружина Миколи Романишина (особисті дані й посада – невідомі).

12. Володимир Романович Ріпецький, директор Тисменичанської середньої школи.

СТОЯТЬ (зліва направо):

1. Іван Стельмах, завуч Березівської, згодом – Крихівецької шкіл.

2. Теодор Йосипович Долик, завуч Крихівецької школи, згодом – учитель фізвиховання.

3. Андрій Пересунько, директор школи с. Хриплин, згодом – с. Братківці (?), Тисменичани (початкова школа) (?).

4. Микола Суровський, директор Опришівської школи.

5. Левко Миколайович Фіґоль, директор Стебницької початкової школи, згодом – вчитель у Крихівецькій школі.

6. Дмитро Паращук, родом із с. Микитинці, там і похований, Директор початкової школи біля містечка Отинії. Органи НКВС виявили під школою криївку УПА. Кілька місяців був під слідством. Після смерті Сталіна випустили. Працював у школах сіл Хриплин, Братківці, Загвіздя.

7. (Прізвище невідоме) Поліна (Поля) Петрівна, бухгалтер Лисецького райвно.

8. Богдан Володимирович Ляшевич, директор Радчанської школи.

9. Олександр Феданко, директор Хриплинської школи (можливо, початкова).

10. Микола Романишин, завуч Радчанської школи.

11. Василь Юрійович Гук, директор Іваниківської школи.

12. Іван Олександрович Романишин, завуч Іваниківської школи.

13. Євген Миколайович Стрільців, директор Драгомирчанської школи.

Постать перша – Василь Гук, ініціатор цього дослідження. Вчитель біології (вчительський інститут в м. Дрогобичі). Директор Тисменичанської, згодом – Іваниківської школи. Дисидент-політв'язень епохи «перезрілого соціалізму», краєзнавець, автор книг «Церківна і Станківці» і «Святиня крізь століття», науковий працівник музею Олекси Довбуша, науковий працівник Музею визвольних змагань, Дослідник тем: «Українці зі сходу в лавах УПА», «Національно-визвольний рух на Долинщині», лауреат літературної премії імені Марійки Підгірянки, активний член обласного товариства «Просвіта».

Василь Юрійович Гук народився 2 лютого 1927 року в с. Церківна Долинського повіту Станіславського воєводства (тепер – Долинський р-н Івано-Франківської області) в побожній національно свідомій родині.

Його батько, Юрко Гук – учасник визвольних змагань часів ЗУНРу (1918–1920 рр.), колишній старшина Української Галицької Армії, передав синові ревну віру, болісне несприйняття брехні й обману і, що б то не вартувало, відстоювання добра і справедливості. Батько навчив Василя знаходити вірних друзів у боротьбі за Українську державу, рідну мову й греко-католицьку віру і Церкву. Саме ці батьківські заповіти він проніс через все своє нелегке, але яскраве життя – боровся за ті ідеали з любов'ю, вірою і надією, що Україна буде незалежною державою, в якій всюди звучатиме мелодійна українська мова, а не окупантські «язики», й постане єдина самостійна Українська Церква.

Мати, Параскева Гук – донька заможного ґазди з села Кальна Олекси Штурмака, який багато літ був сільським війтом.

Читати й писати п'ятирічний Василько навчився від брата Степана і сестри Марійки. Початкову чотирирічну освіту здобував у рідному селі, а до п'ятого класу пішов за «перших совітів». Закінчував же семирічку в м. Болехів за німецької займанщини. Тут, у вільний від навчання час, набував знань і навиків столярного ремесла й техніки різьби та випалювання по дереву в знаного в ті часи у Галичині різьбяра і скульптора Михайла Черешньовського. У майстерні цього митця збиралася підпільна група ОУН, до якої належали сам власник, його дружина Оксана, брати Іван та Федір Данківи, Василь Гошовський на псевдо Дорошенко, Євгенія Парахоняк і ще декілька осіб. Відкрити майстерню порадив М. Черешньовському Центральний провід Організації Українських Націоналістів, що дало змогу вберегти 30 учнів від вивезення на роботу до Німеччини. Саме тут, на одному з зібрань первинного осередку організації у 1943 році, 16-річного Василя прийняли до юнацтва ОУН. Він виконує ряд доручень з роботи серед учнівства м. Болехова і навколишніх сіл з роз'яснення ідей ОУН (р) щодо боротьби з німецькими окупантами.

Після другого приходу комуністичної влади на терени краю у 1944 році Василь Гук продовжує підпільну діяльність.

Восени 1945 року, згідно з розпорядженням районного проводу ОУН–УПА, він леґалізується і вступає на навчання до Стрийського педагогічного училища, одночасно виконуючи завдання організації і її провідників.

Так тривало до 1948 року. Після завершення навчання їде на роботу за скеруванням до Вороблевицької семирічної школи. У цьому селі красень-юнак з пишним чубом, вчитель-інтеліґент зустрів свою долю – чарівну Марію Петраш, доньку вивезеного в Хабаровський край українського греко-католицького священика.

Вищу освіту Василь Гук здобуває у Дрогобицькому учительському інституті, який закінчує 1952 року, отримавши скерування на роботу на посаду директора Тисменичанської середньої школи Лисецького району (нині – Надвірнянський р-н). Незабаром його переводять на таку ж посаду до Іваниківської семирічної школи. Тут Василь Гук, як і раніше, веде просвітницьку роботу: організовує драматичний гурток. Його репертуар не подобався районним партійним вождям і відділу культури. Це були п'єси Бориса Грінченка «Степовий гість» і «Ясні зорі», Тараса Шевченка «Назар Стодоля» і «Невольник», за мотивами творів Ольги Кобилянської «Вовчиха», Марка Кропивницького «Глитай, або ж павук» та багато інших. Це були сміливі вчинки молодого вчителя і його товаришів, адже все українське, національне вважалось «бандерівським» і за таке можна було поплатитися роботою, свободою, а то й життям.

Та їх це не зупиняло. У відчайдушних головах зародився ще зухваліший проект – спорудити в селі пам'ятник Великому Кобзареві, будителеві прагнень українців до волі й національної незалежності силами сільських умільців на зібрані місцевими жителями кошти замість пам'ятника комуністичному вождю Леніну, як того прагнула влада. Зробили креслення, збудували постамент, виготовили зручні лавки, висадили липову алею і вже надрукували запрошення на відкриття пам'ятника, яке запланували на самі Зелені свята. Компартійне районне начальство не на жарт злякалося. В. Гука як організатора викликали до райкому партії, погрожуючи звільнити з роботи й заслати туди, де «козам роги вправляють». Його доказів і арґументів, що Шевченко був борцем з царським самодержавством, яке у 1917 році повалили в Росії самі більшовики-комуністи, не хотіли й слухати. Повернувшись до села, побачив невеселу картину: перед входом до парку, де мав стояти монумент, висипали два самоскиди гравію і розібрали святкову арку. Але іваниківські патріоти не занепали духом і вирішили все ж провести відкриття, хоч і без урочистостей.

Історія спорудження і відкриття пам'ятника Т. Г. Шевченку в Іваниківці набула такого розголосу у районі й області, що на різних нарадах відповідного рівня постійно нагадували про ті «гріхи», яких припустилися двоє сільських учителів, один з них – директор школи Василь Гук, що твердо вірив у настання кращих для України часів, коли ніхто не заборонить вільно й урочисто відкрити монумент простому мужицькому сину, що став велетнем духа. За ці події Василя Гука зняли з посади директора школи й перевели на посаду вчителя біології.

Минуло кілька років... Здавалось, компартійне начальство забуло про історію з пам'ятником у Іваниківці, але органи КДБ продовжували пильно стежити за опальним вчителем і через своїх «сексотів» (секретних співробітників) збирати компрометуючі матеріали на Василя Гука.

У ті часи одним із найдієвіших засобів у боротьбі з тоталітарним комуністичним режимом була самовидавча література. Твори О. Солженіцина, М. Хвильового, В. Симоненка, І. Світличного, В. Стуса та інших письменників-дисидентів переписувались від руки й «ходили» по людських оселях, викриваючи страшні злочини найкривавішої в історії системи. Багато такої літератури було і в нашого героя. Тримав він її не вдома, бо мав значний досвід конспірації ще з юнацьких років, а у біологічному кабінеті школи в муляжі коня, пусті нутрощі якого були заповнені забороненим «самвидавом». Отвір у муляжі зачинявся дуже щільно, й побачити його було майже неможливо.

Навесні 1973 року один з учителів, який завжди «щиро» вітав Василя Гука з днем народження, з іншими святами, «від душі» бажаючи щастя й здоров'я і навіть цілуючи, написав на нього донос в органи держбезпеки.

«19 квітня кілька осіб у цивільному одязі, – згадує колишній вчитель, – зробили у мене на квартирі обшук, та, нічого не знайшовши, звеліли їхати з ними в Лисець до хати батьків моєї дружини, бо є відомості, що там зберігається машинка, на якій друкую антирадянські матеріали для подальшого поширення між людьми. Я знав, – продовжує пан Василь, – що там вони нічим не "поживляться", тому був спокійний. Непокоїв мене біологічний кабінет, куди будь-якої хвилини могли завітати непрохані гості. Але як запобігти лихові? "Каґебісти" ні на крок не відпускали мене від себе. Нарешті у моїй голові сяйнула рятівна думка. Коли ми вийшли на сходи, я нібито згадав, що не взяв ключі від лисецької квартири. Скориставшись із дозволу повернутись за ними, шепнув дружині: "Марусю, лови перше ліпше таксі й лети до Іваниківки. У муляжі коня, що в кабінеті біології, – заборонена література. Тільки обережно, бо за тобою можуть стежити"».

Михайло ФРЕЇК,
колишній вчитель, а нині – завідувач меморіалу-музею «Дем'янів лаз»

(Далі буде)

ЯВНЕ І ТАЄМНЕ

А ХТО, ХТО У «П'ЯТІЙ КОЛОНІ»...

Після розвалу СРСР дехто з наших співгромадян «кинувся» пробивати собі дорогу до органів законодавчої, виконавчої чи судової влади. Більшість з них і нині світяться на екранах ТБ, шпальтах газет. Треба бути або у владі, або триматися ближче до неї. І це переконання на пострадянському просторі ґрунтовно закріпилося.

А шахраї теж не залишилися байдужими. За невеликий гонорар вони завжди не проти наростити ваш соціальний статус. Спектр послуг – різноманітний. Наприклад, вам можуть порадити придбати «крутий номер» на автомобіль, мовляв, тільки співробітники Адміністрації Президента їздять з такою серією букв. Або запропонують купити дешево полковницькі погони «суперзасекречених» розвідувальних військ, причому, настільки секретних, що про них навіть у військкоматі жодного разу не чули. Як то кажуть, були б гроші, а чим потішити ваше самолюбство – шахраї знайдуть завжди.

Сьогодні я б хотів вам розповісти про Вадима Юрійовича Мінгальова – керівника Центру «Кремлівська стратегія». Унікальний Вадим Мінгальов тим, що примудрився з шахрая реґіонального рівня дорости до керівника міжнародного синдикату аферистів. Але розповідь не лише про нього...

Як повідали мені колеґи з Росії, в кінці 90-их Мінгальов очолював тольятинський філіал «Комітету підтримки президента» і «впарював» місцевим бізнесменам спецперепустки під автомобільне скло (природно, з логотипом своєї нелеґальної структури). Вартість такого прапорця коливалася від 500 до 1000 умовних одиниць, залежно від наявності посередників. Сьогодні ж Мінгальов зумів поширити свій «вплив» на території п'яти країн СНД. Нині він торгує гучними посадами, нагородними знаками й заступництвом своєї «супервпливової» структури.

Знання людської психології дозволяють Мінгальову набивати кишені. Все просто. Перш за все, він позиціонує себе як лобіст федерального рівня. У розмові з вами він, ніби між іншим, сипле пікантними подробицями з життя високопоставлених чиновників. Складається враження, що він буквально вчора снідав з президентом, позавчора – їздив на риболовлю з прем'єр-міністром, а тиждень тому – зустрічався в Білому домі з Обамою. Про російських міністрів і губернаторів узагалі говорити не варто – всі вони, за його словами, шикуються в чергу на прийом до впливового політика Вадима Мінгальова.

Та після того, як у Тольяті місцеві братки переконалися в неефективності спецперепусток «Комітету підтримки президента», Мінгальов подався до країн СНД, змінив географію діяльності, а заодно зробив ребрендинг у назві організації.

Напрям бізнесу Мінгальова не змінився – це торгівля нагородними знаками. Хоч хто його знає? Схема приблизно така... Центр «Кремлівська стратегія» проводить кілька помпезних заходів з нагородження видатних людей Росії і країн СНД, наприклад, орденом «Святого князя Олександра Невського». Багато хто з лауреатів своєї нагороди так ніколи і не отримає. Основний же «лохотрон» полягає не в цьому. Невдовзі починається комерційне нагородження. Тобто імена видатних людей, яких Мінгальов завбачливо нагородив, стоятимуть в одному ряду з іменами маловідомих бізнесменів, які заплатили чималі гроші, аби обзавестися якоюсь реґалією. Слабкість таку мають і багато громадян України.

Якщо переглянути список керівників Центру сприяння структурного розвитку державних економічних програм і національних проектів «Кремлівська стратегія» на сайті, то з-поміж багатьох прізвищ надибав чимало марнославних українських громадян з бутафорськими козацькими званнями. Прізвища маловідомі. Хоча є серед них й акторка, уродженка Галичини, Ольга Сумська, яка купила, перепрошую, удостоїлась у «Кремлівській стратегії» посади віце-президента з питань культури і мистецтв в Україні. Як кажуть, без коментарів.

Ледь не впав зі стільця, коли у сонмищі любителів цяцьок, брязкалець, титулів та ефемерних посад надибав ще одного галичанина – колишнього мера Івано-Франківська Богдана Яковишина. 67-річний директор приватного підприємства «Елестоаґрос» 14 липня 2011 року став керівником Центру сприяння структурного розвитку державних економічних програм і національних проектів «Кремлівська стратегія» в Івано-Франківській області. «На відкритті представництва Центру «Кремлівська стратегія» в Івано-Франківську були присутні керівник «Кремлівської стратегії» Вадим Мінгальов і чимало його заступників.

Невже це ностальгія за спочилим у бозі СРСР і його муміфікованим зачинателем, вождем пролетаріату Володимиром Ульяновим (Леніним)? Якщо вірити в нумерологію (система, традиція чи вірування про містичні або езотеричні зв'язки між числами й фізичними об'єктами або живими істотами та їхньою свідомістю), то тут щось є: як Володимир Ілліч Ульянов, так і Богдан Юрійович Яковишин народились 22 квітня. Біографію першого не буду переповідати, бо від неї ще з радянських часів – оскома. А життєпис Богдана Яковишина засвідчує, що він таки зумів зробити кар'єру.

Родом він із села Братківці, що під Івано-Франківськом. Закінчив Липівську середню школу, столярував, служив в армії, потім – рихтував автомобілі. У 1973 році перейшов на легкий хліб – став секретарем комітету комсомолу, а згодом – головою профкому будівельного управління, при цьому вчився в інституті нафти й газу, здобувши у 1975 році фах інженера-механіка. Через п'ять років товариш Яковишин обраний секретарем парткому тресту «Прикарпатбуд», навчався у Вищій партійній школі. Політично підкованого Яковишина призначили в Івано-Франківський міськом Компартії України. З 1985 по 1990 роки Богдан Яковишин обіймав посади першого заступника голови, голови Івано-Франківського міськвиконкому. Згадують його підлеглі як волюнтариста, який не рахувався з думкою людей, зате був лакеєм у старших товаришів по партії. У 1990 році очолив науково-виробниче об'єднання «Карпати».

Тепер Богдан Яковишин є власником і директором приватного підприємства «Еластоаґрос» та ще кілька подібних ТзОВ, які можна образно назвати на кшталт бендерівської контори «Роги й ратиці». Гендлює нафтою і нафтопродуктами, не гребує й переробкою та поставкою металобрухту (сподіваємось, хрести зі сплюндрованих могил не переплавляє?). А ще – щось там будує. Начебто, має мисливські угіддя в Рожнятівському районі (ТзОВ «Осмолодаінвест»). Брався Яковишин і за гідроенерґетику («Галичинаенерґоінвестпрут»). Як кажуть, він і швець, і жнець, і на дуді гравець...

Проте, не збагну, навіщо Богданові Яковишину бути повпредом «Кремлівської стратегії»? Навіщо вуйкові з Братківців бавитись у політику? Невже відробляє бутафорський орден? А може, це ширма, якою прикрита служба на іншу державу...

Уперше поняття «п'ята колона» з'явилось у середині минулого сторіччя. Зокрема, так назвали аґентуру генерала Франко, яка активно діяла в Іспанській республіці під час національно-революційної війни 1936–1939 років. Термін «п'ята колона» виник на початку жовтня 1936 року, коли франкістський генерал Е. Мола заявив по радіо, що бунтівники ведуть наступ на Мадрид чотирма колонами, а п'ята у вирішальний момент ударить з тилу. «П'ята колона» сіяла паніку, займалася саботажем, шпигунством і диверсіями. Під час Другої світової війни «п'ятою колоною» називали нацистську аґентуру в різних країнах, яка допомагала захопленню цих країн фашистськими військами.

Іншими словами, звинувачення у причетності до «п'ятої колони» – тяжке звинувачення, що дорівнює зраді.

Тривалий час роль «п'ятої колони» в Україні виконувала Комуністична партія, оскільки її програма й політична практика відповідала імперським намірам Росії. Згодом з'явилося чимало інших проросійських партій, які відстоюють не інтереси власної країни, а прагнуть реалізувати шовіністичні амбіції сусідньої держави. Сюди можна запросто зарахувати й Центр сприяння структурного розвитку державних економічних програм і національних проектів «Кремлівська стратегія». «Організація створена з метою надання послуг у галузі розвитку державних економічних програм і національних проектів, втілення в життя Указів президента і Постанов уряду Росії», читаємо у програмних документах...

А що втілюватиме в життя Богдан Яковишин? Невже директиви Путіна–Медведєва?

Новітня історія Української держави дає нам удосталь приводів уважно ставитися до проблеми «п'ятої колони». Адже за її участі не обійшлася жодна зі спроб знищення нашої державності. Привид «п'ятої колони» знову з'явився на теперішніх парламентських виборах, коли Українська держава, її мова вкотре стали на межі свого існування. «Політична п'ята колона» працює на іноземну державу, створює умови для знищення України, вторгнення на її територію або ж перетворення української влади на маріонетку.

У кожного, хто добровільно погоджується «просувати» російські інтереси в Україні, знайдуться пояснення та обґрунтування правильності своїх дій. Хтось – ідейний ворог Української держави в будь-якому вигляді. Хтось – ворог незалежності? Хтось шукає втілення своїх амбіцій. Але всі вони об'єднуються однією назвою – ренеґати. Писав же правдиво Дмитро Павличко:

Ви не Вкраїну любите, а куш,
Таємно здертий з рідного народу.
Ви – яблука червивого м'якуш,
Ви – хроби помаранчевого плоду!..
То хто ви, пане Богдане?

Зіновій БОЙЧУК

Злочини нацизму засуджені Нюрнберзьким судом. До речі, одним із суддів був і «комунізм» в особі СРСР і його прокурора Вишинського. Але і сам комунізм учинив злочин проти людства не менше, а навіть більше. Та він не засуджений, а почасти навіть нині афішує себе, як найефективніша (щоправда, ніде в світі не реалізована) модель суспільного розвитку. А втім не засудження комунізму і є головною причиною нинішніх бід незалежної України...

НЮРНБЕРҐ-2

ЗЛОЧИНИ КОМУНІЗМУ СЛІД ЗАСУДИТИ, ЯК І ЗЛОЧИНИ НАЦИЗМУ

(Закінчення. Поч. у №№ 29–33)

...Тоді ж мобілізаційні функції, крім військкоматів, були передані в руки військових частин. Доукомплектування відбувалося по ходу просування військ. Щодо ретельного обліку новобранців не переймалися. Навчати молодих бійців азам воєнної науки не було ні часу, ні можливості. Головне, що вимагалося від командирів, – виконання бойового завдання, будь-якою ціною.

Особливо безжалісно ставилися до цього напередодні чийогось дня народження, наприклад, «вождя народів» Йосипа Сталіна... Або якогось совітського свята. До речі, взяття Києва було приурочене до дня «вєлікой октябрської революції».

13. Масові депортації народів СРСР – ще один кривавий злочин комуністів.

Депортації під керівництвом комуністів розпочалися з виселення сімей «куркулів» у 1930–1931 роках до Сибіру, Казахстану, на Північ з конфіскацією всього майна.

Депортація 220 тис. українців у лютому 1940 року до Сибіру – теж гірка правда. Всього до 1,2 млн. осіб комуністичний режим депортував із Західної України у 1939–1941 роках. З решти територій України проводилися планові переселення до Сибіру, Казахстану, на Північ.

У 1940-их роках режим Сталіна за домовленістю з гітлерівськими верховодами передав їм близько 2 млн. євреїв і комуністів із захоплених територій Західної України та Західної Білорусії. Майже всі вони знищені у нацистських концтаборах!

У планах Сталіна і його кліки було депортувати не лише чеченців, інгушів, кримських татар, караїмів начебто за співробітництво з фашистами, але й увесь український народ. Але українці мали свою армію – УПА, яка стала на захист народу, та й забракло сил і ресурсів у комуністів. Хоча у 1944 р. з допомогою наступаючої Червоної армії почалася депортація. Вивозили українців до Сибіру, Казахстану, на Північ, у чисте поле чи в тайгу без засобів до виживання, навіть взимку, переважно, за співробітництво чи навіть за підозру співчуття до УПА–ОУН. До 800 тис. українців із західних земель України були депортовані сталінським режимом з предковічних земель. Зовсім небагато їх повернулося на Батьківщину.

Ставлення в СРСР до українців ілюструє наказ від 22 червня 1944 року № 0078/42, підписаний народним комісаром внутрішніх справ СРСР Берією і заступником народного комісара оборони СРСР Жуковим. У цьому документі наказується: «Вислати у віддалені частини Союзу РСР всіх українців, які проживали під владою німецьких окупантів... 2. Виселення здійснювати... в) розпочати після того, як буде зібраний урожай і зданий державі для потреб Червоної армії; г) виселення здійснювати лише вночі й знецька, щоб не дати знати членам сім'ї, які перебувають у Червоній армії. 3. Над червоноармійцями та командирами з окупованих областей установити такий контроль: а) завести в особливих відділах справи на кожного; б) всі листи перевіряти не через цензуру, а через особливий відділ; в) закріпити одного таємного співробітника на 5 осіб командирів та червоноармійців. Для боротьби з антисовєцькими бандами перекинути 12 і 25 каральні дивізії НКВС. Наказ оголосити до командира полка включно».

14. Медичні та психічні досліди совітських «учених» над засудженими під керівництвом «совісті, честі та розуму епохи» – КПРС.

Є неспростовані факти, що найбільші гуманісти у світі – совітські «учені»-медики здійснювали над засудженими медичні та психічні досліди, зокрема над мозком. А піддослідні-засуджені у цей час були ще живі.

15. Етноцид українського народу комуністичною владою Москви.

Етноцид означає знищення культури народу, а не фізичне винищування самих людей (на відміну від **геноциду**). Світове співтовариство, міжнародне право й гуманістична мораль рішуче засуджують будь-які прояви етноциду й розглядають його як злочин проти людства. Скільки культурних пам'яток українського народу безповоротно знищені совітською владою! – перелік довгий-предовгий. Найбільше зусиль у здійсненні політики етноциду докладалося комуністами для знищення національної мови **(лінґвоцид)** – зближення «братніх» російської та української мов, але у бік московської; нахабне і брутальне зросійщення українського народу тощо.

16. Застосування Совітським Союзом заборонених міжнародними конвенціями хімічних отруйних речовин.

Документи прокуратури СРСР свідчать: «МДБ (Міністерство державної безпеки СРСР) застосувало препарат «Нептун 47» на основі отруйного газу... Станом на 10 вересня 1949 р було використано 600 препаратів і з їхньою допомогою ліквідовано 136 підпільників», тобто вояків УПА і членів ОУН.

17. Варварське придушення московсько-більшовицьким режимом демократичних виступів у НДР (Берлін, 1949), Угорщині (Прага, 1956), Чехословаччині (Прага, 1968).

Варварське придушення московським режимом демократичних виступів в Угорщині (Будапешт, 1956), Чехословаччині (Прага, 1968) – танками по колонах демонстрантів – це ще один неспростовний злочин проти людства і демократії.

18. Вторгнення совітських військ до Афґаністану – незаперечна аґресія проти суверенної держави (1979–1991).

Вторгнення совітських військ до Афґаністану – це брутальна аґресія проти суверенної держави (1979–1991).

19. Від 1918 до 1991 року совєцький режим – то суцільна мережа тюрем і таборів для інакомислячих.

З приходом більшовицької влади в Україну з'явилися **концентраційні табори** – витвір Леніна, куди зганяли не лише аристократів і буржуїв, а здебільшого свідомих українців. Уже в 1919 р. діють по всій щойно поваленій імперії концентраційні табори і ведеться безкомпромісна звіряча боротьба проти людей, проти окремих народів, у першу чергу, українського...

Страшний сумозвісний ҐУЛАҐ в «найдемократичнішій та найгуманнішій» державі світу СРСР використовував безплатну каторжну працю засуджених – в основному політичних, і водночас був більшовицьким засобом знищення кількох мільйонів політичних каторжників.

ВИСНОВОК

Комунізм приніс людству лише страждання, горе, потоптання елементарних прав людини та громадянина, масові смерті, злочини проти людства й людяності і повинен бути засуджений за це, як і нацизм. Недарма 14 січня 2010 року Президент України звернувся до лідерів інших держав Східної Європи, які постраждали від комуністичних режимів – Росії, Польщі, Грузії, країн Балтії та інших – з пропозицією про підписання угоди про створення міжнародного трибуналу над злочинами комунізму.

В. І. ДЯЧЕНКО

ДОЧКИ УКРАЇНИ

ІЗ КОГОРТИ УКРАЇНСЬКИХ ЖАНН Д'АРК

…Стугоніла земля. Вогняні блискавиці кромсали небокрай. Дикий шал Першої світової війни котився збуреною Європою. У тій круговерті життя і смерті кривавими літерами записували в історію боротьби за волю України вояки Леґіону Українських січових стрільців, які були покликані долею «здіймати терновий вінок з голови Батьківщини» (Юрій Горліс-Горський «Холодний Яр»). Вони – українські вояки – стали, за визначенням Дмитра Куликовського, «класичними великомучениками» на нелюдськи жорстокому шляху у великій борні, щоб звільнити Україну з «московських кайдан».

Історія, народна пам'ять зберегли для нащадків тисячі імен зі славного січового стрілецтва. Вони – наче з казкових леґенд. Варті Книги пам'яті, яку, на жаль, ще не уладнали в незалежній соборній Україні. А серед них із того жорстокого часу, крізь морок віків, виринають образи леґендарних українок-галичанок – січових стрільців…

…Хорунжа Олена Степанівна (Дашкевич), хорунжа Софія Галєчко, старший десятник Павлина Михайлишин, стрілець Анна Дмитерко… Напровесні свого життя, рам'я в рам'я з чоловіками, сповнені національної самосвідомості українців, вони стали до бою за честь і гідність свого заярмленого народу. Ними, їхньою мужністю і самозреченням в ім'я Вітчизни захоплювалися стрільці та одноплемінники.

Остап Грицай (1881–1954) – український письменник, перекладач, педагог, автор перекладу на німецьку мову «Слова о полку Ігоревім» і творів Т. Г. Шевченка, який у часі Першої світової війни співпрацював з «Вістником Союза визволення України» (Відень), – Олені Степанівні, Софії Галєчко та іншим українським дівчатам-стрільцям присвятив поетичні рядки-сальви.

Українським жінкам-патріоткам із січового стрілецтва, зокрема, Олені Степанівні, присвятили свою пісню у 1917 році селянки зі Славського Марія Онаць, Федуня Ферин і Настася Кірай. У пісні співається:

Коло Тухлі славні гори поросли лісами,
Там вороги три місяці крились перед нами,
Там крилися три місяці, ллялась кров невинна,
Історія ж згадати ті часи повинна.
І гори Чиряк, Маківку не забути;
Там «соколи» боролися і «Січі» невгнуті.
І там приступом до бою ішла Степанівна,
Не знайдеться в цілім світі дівчина їм рівна;
Іде сміло, в руках – зброя, наша, як лелія,
«Ідем вперед, стрільці мої! Вся на вас надія!»
Ішли сміло на баґнети, Маківку заняли.
Полягло їх там сто сорок, свого доконали.
Ідуть сміло через гори і через руїни,
Історію прикрашають неньки України.
Розійшлася по всім світі весела новина:
«Йде до бою з ясним крісом козак і дівчина!»

…31 дня серпневого вару 1918 р. у водах блакитноводної річки Бистриці біля села Пасічна на Надвірнянщині трагічно загинула хорунжа Софія Галєчко – Зоня, як з пошаною і любов'ю говорили про неї усусуси. Спомини жалю впродовж довгих років краяли серця її бойових побратимів, турбували їхню вистраждану в боях пам'ять. Вона турбує нас і нині… Напевно, це – закон пращурів: пам'ятати!

А що ж ми пам'ятаємо про українську патріотку Софію Галєчко? Як жила вона? Про що мріяла? За що боролася?.. Дещо вона оповіла краянам у своїх споминах «Третя чета. Товаришам із моєї чети на спомин спільних трудів і боїв», опублікованих у книзі «За волю України. Історичний збірник УСС 1914–1964», із серії «Літопис українського січового стрілецтва», видання Головної Управи Братства Українських січових стрільців. – Нью-Йорк – 1967 р.). Дещо залишили для нащадків спогади про Зоню її бойові побратими, що давно вже відійшли у засвіти…

…Народилася Софія у м. Новий Сонч (нині – Польща) 8 вересня 1891 р. (за іншими джерелами – 3 травня). До Першої світової війни навчалася на філософському факультеті університету у м. Ґрац (Австрія). Активна діячка українських національно-патріотичних організацій серед студентства. Зокрема, діяльна членкиня, а з травня 1912 р. – «містоголова» (заступник голови) філії товариства «Січ», організаторка «Дискусійних вечорів» серед студентства.

Сповнена патріотичних почувань, з початком Першої світової війни добровольцем зголошується до Леґіону Українських січових стрільців. Як хорунжа УСС з вересня 1914 року вона командує четою у сотні З. Носковського. Бере участь у боях у Карпатах. 10 листопада 1914 р. нагороджена Срібною медаллю хоробрості. Подиву гідна її мужність, витривалість у тяжкому бойовому побуті, її патріотична цілеспрямованість. 14 вересня 1915 року своїми вмілими діями на чолі чети Софія Галєчко врятувала від поразки курінь усусусів. Згодом побратим Софії Галєчко по Леґіону УСС письменник, публіцист і педагог Микола Угрин-Безгрішний у п'ятнадцяті роковини з дня смерті Зоні напише спогади, уладнані на основі записок і розмов з Софією Галєчко (опубліковані у журналі «Нова хата» (Львів), ч. 11 за 1933 рік). Вони варті уваги нинішнього читача, тож дозволимо собі зацитувати їх.

Отож, згадує Микола Угрин-Безгрішний:

«Осягнула свою мрію та йде з Українськими січовими стрільцями до бою в Карпати.

І яка ж вона щаслива, що вкінці вдалося їй покинути тихий Кіш УСС!

На ній – сірий звичайний однострій військовий і зброя. Між стрільцями нічим не вирізняється, хиба невисоким ростом, привітним обличчям і великою безпретенсійністю.

Надворі весна року 1915. З гір віє ще холодом. Сонечко не позлизувало ще всіх снігів із верхів. Де-не-де вже зеленіється дрібна травичка й визирають квітки голубими очима.

Вона йде зі стрільцями вузенькою гірською стежкою гусаком. Ніч тиха й вітрець уже заснув.

Тільки часом бренькне бляшана пляшка стрільця, або кріс нехотя вдарить об дерево.

І знову тихо.

Пройшли чималий шмат дороги. Чути приказ старшин, Носковського й Букшованого:

– Стати!

Стоять хвилину, чують уже глухі, часті стріли гармат. Завертають та іншою стежкою ідуть знову вперед. Гора Маківка вже недалеко. Ракети освічують верхи дерев. Грають вже більші й менші гармати.

– Де стоять наші січові сотні?

– Де наш отаман Коссак?

– Куди ми йдемо?

Питають стрільці один одного й ні про що не можна довідатися.

– Це тайна військова! – кажуть сотники Софії Галєчко й Прокопову.

Йдуть далі мовчки й спокійно. Гармати ревуть вже безперервно, тарахкотять скорострільні. Чути вже й дикий вереск якихось військових частин.

– Хто це? Наші, чи вороги? – питають знову стрільці один одного.

Аж тут блискавкою перебігає їхні ряди тривожна вістка:

– Москалі взяли Маківку!

Звідкіля взялася ця вістка? Чи подиктував її щораз сильніший гук скорострілів, чи впала разом із зіркою з ясного весняного неба?

Кудись поділися й передні частини стрільців зі сотниками Носковським і Букшованим.

– Що робити, товаришко? – питає Прокопів Софію Галєчко. – Куди нам тепер іти?

По короткій нараді рішаються зупинитися в сусіднім ліску, вислати стежі за пропавшими й піти за новими приказами до команди бриґади.

По якімось часі надбігають стежі з вісткою, що сотники Носковський та Букшований пішли, мабуть, до Грабівця. Однак тепер годі туди дістатися, бо кулі, як дощ, падуть зі всіх сторін.

Але гарматні кулі стають наче сонні, віддалюються – а там і втихають зовсім.

На східнім краю неба вже рожевіють хмари.

За хвилю надходить сотник Левицький.

– Добре, що вас найшов! – звертається до Софії Галєчко. – Зараз збірка обох сотень і – до Грабівця.

– Туди вдень не перейдемо! – замічує якийсь стрілець.

– Приказ! – каже Софія Галєчко.

Ясний весняний день. Сонце цілує верхи і золотить листя дерев.

Ідуть тою самою дорогою, якою блукали поночі.

Ось вже в долині й Грабовець купається в золоті сонця.

Входять в село. Під високим старим дубом сидять оба Дідушки, Петро й Василь. Біля них – Носковський, Букшований та Дмитро Вітовський. Всі змучені, бліді.

– Маківку взяли! – відзивається пригноблений Василь Дідушок.

Ліворуч від них перелітає шрапнель, один, другий – десятий… На кінці села горить хата. Мовчки п'ють горячу чорну каву.

Доріжкою збігають стрільці під проводом Прокопова. На приказ сотника Дідушка лягають на землю і повзають яром убік.

Частина стрільців дістає приказ дістатися за всяку ціну в долину перед самою Маківкою.

З ними йдуть четарі Роґульський і Трух.

Під високими ялицями стоїть сотник Дмитро Вітовський. Дає останні прикази. До нього підходить молодий стрункий хлопець і простягає до нього руку з листом:

– Коли би так, пане сотнику, судилося мені замість золотої медалі дістати березовий хрест, передайте цей лист…

– Знаю, знаю! – каже сотник притишеним голосом.

Підходять до сотника Вітовського й інші стрільці. Деякі передають свої листи, інші гроші на стрілецький «Пресовий фонд».

Сотник усміхається, дещо й жартує. Любить горячо своїх хлопців і жаль давить його серце. Може, незабаром і не побачить вже їх усіх.

Софію Галєчко огортає якийсь подив і пошана до сотника Дмитра Вітовського, що один із небагатьох умів бути стрільцем-командантом, батьком і товаришем заразом…

І нагло, як сполошений птах, лячно, несміло, а потім щораз сильніше зривається могутня пісня з грудей стрільців.

– Ура, у бій! – гримить під високими ялицями й відгукується від легко похиленого узгір'я.

– Ура у бій! – повторяє гострий свіст шрапнелі й глухий зойк ґранатів.

Оцеї пісні, в такому супроводі, не чув, мабуть, досі ніхто…»

…З 1917 р. Софія Галєчко – на службі у запіллі Коша УСС. Ніщо не віщувало буди. Але вона чигала на мужню хорунжу…

Буйний вітер з Карпат приніс сумну вістку у бойове становище усусусів. Сум огортав їхні душі, біль краяв серця за непоправною втратою. А слово згадки про Софію Галєчко надихало стрільців на нові звитяги.

…1924 року для українських театрів Микола Угрин-Безгрішний українській Жанні Д'Арк – Софії Галєчко присвятив драму на три дії «Софія Галєчко». У 20–30-ті роки її ставили в Галичині українські аматорські драматичні колективи. Навіть 1943 року, у часі німецької окупації Галичини, драма «Софія Галєчко» жила на сцені самодіяльного театру.

Нині, коли йде шалений наступ українофобних сил на Україну – на нашу історію, українську мову й національну гідність українців – настав, гадаю, час відродити драму «Софія Галєчко» М. Угрин-Безгрішного на сцені сучасного українського театру.

Володимир МОРОЗЮК, *член НСПУ*

ДУХОВНЕ

ТВОЇ ВЗАЄМИНИ З ГОСПОДОМ

Мене часто запитують: Чому не отримую відповіді на свою молитву? Молюся, ходжу до церкви, але моя молитва – не почута.

Нещодавно мені Бог дав пояснення відомого проповідника Д. Макдауела, чому так діється… Виявляється, існують речі, які перешкоджають нам ефективно молитися, позбавляють наші молитви сили й заважають нашим взаєминам з Богом.

Що це за речі? Спробую звернути вашу увагу на них…

Невисповіданий гріх

Невисповіданий гріх – мабуть, найбільш поширена перешкода для ефективної молитви.

Добра новина полягає в тому, що коли ми сповідаємося з гріха, Бог нам прощає. З минулим покінчено, відповідальність за гріх знята… Гріх затьмарює наші почуття, ізолює від Бога.

Гріх змушує нас утікати не лише від Бога, а й від інших людей. У темряві невизначеності він отруює всю сутність людини.

Брак віри

Брак віри неймовірно неґативно впливає на християнське життя. Без віри молитва втрачає силу, навіть Ісус не зміг звершити чудо в Назареті через брак віри в народі.

Віра – це питання довіри. Люди часто не бажають покластися на Бога. Натомість вони щодня без вагань довіряють людям (наприклад, лікарям). Чому набагато легше довіряти цим незнайомцям, ніж Богові, котрий вірний і люблячий у своїй суті? Відповідь залежить від того, на чому базується наша віра. Все, окрім Бога, може розчарувати, але навіть найменша частка віри може пересувати гори.

Непослух

Якщо ми хочемо зростати в стосунках із Богом і ставати людьми молитви, повинні навчитися слухатись. Стримуватись від гріха – недостатньо. Не досить і віри. Якщо ми устами сповідуємо те, у що віримо, але діями не підтверджуємо твердий послух, це показує слабкість нашої віри. Послух повинен бути природним продовженням віри в Бога. Той, хто підкоряється Богові, – довіряє Йому, а хто довіряє, – той підкоряється… Лише послух відновлює наші взаємини з Ним і дає силу нашим молитвам.

Брак відвертості

Писання говорить: «сповідайте, отже, один одному гріхи ваші й моліться один за одного, щоб вам видужати» (Як. 5, 16). Яків ділиться істиною про Бога: коли визнаємо один перед одним гріх і молимося один за одного, що вимагає цілковитої відвертості, Бог здатний зцілити й очистити нас. Ми переживаємо духовне, фізичне й емоційне відновлення. До того ж, наша відвертість допомагає іншим, показуючи, що вони не самотні у своїх труднощах.

Непрощення

Всі християни знають, як Ісус намагався навчити Петра, що прощення – не математична величина. Прощення не є набором слів. Це ставлення серця, а силу прощати дає нам Святий Дух. Чому прощення важливе. Відповідь дає нам Євангеліє (Мт. 6, 14–15): Якщо людина відмовляється прощати іншим, вона шкодить собі, допускаючи в душу гіркоту. А людина не може молитися з гіркотою в душі.

Неправедні наміри

Бог не помиляється щодо наших мотивів. Коли ми не маємо рації, наші молитви безсилі. «Ви просите, та не одержуєте, бо зле просите, щоби розтратити на ваші втіхи» (Як. 4, 3). Іноді буває важко розпізнати власні наміри. Коли молимося, Бог показує нам наші наміри, якщо тільки ми хочемо це почути. Бажайте, щоб ваші наміри завжди були чистими. Намагайтеся постійно перевіряти свої наміри.

Ідоли в нашому житті

Більшість людей думають про ідолів, уявляють статуї, котрим поклоняються, як Богам. Це можуть бути гроші, кар'єра, діти, задоволення. Це питання стану серця.

Зверніть увагу на своє життя. Чи є в ньому щось таке, що для вас важливіше за Бога? Іноді відповісти важко. Один зі способів дізнатися – задати собі запитання: «Чи я б відмовився від цього, якби Бог попросив мене про це?» Подивіться чесно на свою кар'єру, майно, сім'ю. Якщо є щось, що ви ще не віддали Богові, отже, воно загородило дорогу до Нього.

Неповага до інших

«Господь споглядає з неба і бачить усіх синів людьми» (Пс. 38, 13). Божа перспектива – широка. Він любить кожного і Його бажання – щоб ми так само турбувалися про інших. Коли ми виявляємо неповагу до інших, це засмучує Його. Святе Письмо переповнене віршами, котрі підтверджують Боже прагнення до єдності між всіма віруючими, між братами й сестрами, чоловіками й дружинами, людьми без духовного сану й пасторами. Одна з додаткових переваг молитви полягає в тому, що вона допомагає любити інших. Неможливо, щоб людина ненавиділа чи критикувала того, за кого молиться. Молитва зроджує терпіння, а не суперництво.

Непошана до першості Бога

Я переконано вірю в першість Бога. Я знаю, що Бог знає мене в усій повноті й знає, що краще для мене. Коли Ісус вчив учнів молитися, Він спочатку звелів шанувати Бога, як того, ким він є. Всім відома молитва «Отче наш». Це визнання того, що Бог стоїть на чолі. Він – головує. А це встановлює наші стосунки з Ним, стосунки дитини під владою Отця. І щоразу, коли ми з неповагою ставимось до Божого порядку речей, ми виходимо з покори й перешкоджаємо нашим стосункам з Небесним Отцем.

Непідвладна Богові воля

Кінцева мета молитви – одержати не те, що ми хочемо, а навчитися бажати, що дає Бог. Але цього ніколи не станеться, якщо ми не підкоримо свою волю Йому, не віддамо себе в Божі руки…

У підкорянні своєї волі Богові є величезні переваги. Одна з них – Божа обітниця відповідати на молитви й прохання. Інша – ми можемо з допомогою Святого Духа одержати Христову силу. Розвиток ефективного молитовного життя залежить від збереження стосунків з Богом міцними й незаплямованими гріхом і непослухом. Якщо ми прагнемо до праведності й сповідаємося з помилок, то можемо залишатися поруч із Ним. Але підтримання стосунків з Господом – це безперервний процес.

Християнин не може молитися доти, доки не здолає цих десять перешкод для молитви. Щодня ми повинні приходити до Бога й благати Його відкривати для нас все, що може перешкоджати нашому проґресу, нашому духовному зростанню.

Підготував
Михайло РУДКОВСЬКИЙ

ДОРОЖНІ НОТАТКИ: НАВІЯНЕ

УКРАДЕНА ЄВРОПА

В 1909 році мій земляк з Городенки – адмірал австрійського флоту Ярослав Окуневський видав свою книгу «Листи з чужини». Нинішнього року ця книга вперше побачила світ у незалежній Україні, за яку горою стояв Я. Окуневський, видало її ошатно київське видавництво «Темпора».

Я не даремно розпочав свої записи зі згадки про «Листи з чужини», бо вони пишуться увечері в готелі «Парк-інн», що в Острави (Чехія). Потрапив я сюди з нагоди придбання турпутівки, яка має здійснити мою заповітну мрію побачити Париж. Ця моя мета, яка довго вимірювалася суто емпіричними засобами, отримала нарешті матеріальну основу.

…Автобус із 43-ма туристами виїхав вранці зі Львова і, перетнувши польський кордон у Краківці, став долати чималі географічні периметри польської території. Особливої цікавості до краєвидів Речі Посполитої в мене не було, оскільки минулого року, мандруючи до Риму, я мав нагоду кидати зором через вікна на подібні до галицьких простори, не порівнюючи ні європейські дороги, ні побут поляків з нашими родинними.

До Острави в Чехії доїхали через 12 годин, де поселилися в добротному готелі, що залишив дуже приємне враження.

І знову дорога, зрозуміло, не близька. За день доводилося долати від 400 до 500 км.

Серпень. Неділя. Прага

Послужлива пам'ять надає всяку інформацію про Чехію, її столицю, діячів історії і культури.

Найперше це – Конгута, або Кунгунда, внучка Михайла, князя Чернігівського, яка в XIII столітті стала дружиною чеського короля Пржемисла Оттокара II і була першою слов'янською поетесою.

Пригадується Ян Гус і Ян Жижка, бравий солдат Швейк Ярослава Гашека… Щось писав Олесь Гончар про Злату Прагу. З великих музикантів пригадую Дворжака і Сметану. До Праги добрий кавалок дороги – 380 км.

Одноманітність інколи втомлює. Час від часу вздовж дороги зарослі бур'янів, що рідніть їх із нашими будяками, але тут їх все-таки менше.

Коли автобус в'їхав до Парижа, увімкнулася музика й чарівний голос Мірей Матьє моментально витворив знайому чуттєву атмосферу одного з найкращих міст світу.

О 13.37 моя нога, нога відкривача, вперше ступила на землю Парижа. Це була площа перед будинком міської ратуші. Коли діти побачать щось нове і гарне, вони радіють. В ролі таких дітей виступили і наші мандрівники. Кожен перетворився на славного фотокореспондента. Розпочалася фотосесія.

І знову, як і в Празі, першим об'єктом для огляду став Собор Паризької Богоматері – Нотр-Дам. На згадку спадає Віктор Гюго з його «Собором Паризької Богоматері», герої роману – Квазімодо і юна Есмеральда. Собор почали будувати в 1063 році і він – майже ровесник Київської Софії.

З картин на все згорда поглядають Людовік XIV, Людовік XV, Людовік XVI, Марія Антуанета з дітьми. До речі, королеви були плодовиті і їхні сім'ї налічували по шістнадцятеро дітей.

Величезна зала присвячена Наполеону Бонапарту. Об'ємні картини з зображенням його коронації, битв і воєнних походів. Тут – його слава і відчуття її присмерку. Пізніше нам покажуть його усипальницю.

Після Версалю – Лувр. Сама його назва несе в собі магічний заряд і багатющу фантазію про його світове значення, його першість серед подібних і надзвичайно багату колекцію шедеврів мистецтва.

Як майже жартівливо кажуть французи, у Луврі панують три жінки: Венера Мілоська, Ніка Самофракійська і, безумовно, Мона Ліза.

Ось проминули велике поле під Австерліцем, де в 1807 році Наполеон розбив союзні армії Росії та Австрії. І тут стоїть як пам'ятник величезна бутафорська гармата.

Прага розпочалася для нас із собору Святого Віта, головної святині Праги і всієї Чехії. Собор із перервами будували 600 років. Але вибрані спочатку ґотичні форми дотримані до завершення будівництва.

В соборі знаходиться корона короля Вацлава – головна державна реліквія Чехії із середньовічних часів, наділена містичною силою. Коли ж ви повільними кроками (а поспішати тут не потрібно) спускаєтеся із празького Града, перед очима постає велична, неймовірно красива панорама, аж дух захоплює. Йдемо через славетний Карлів міст, увінчаний фігурами королів, святих, відомих людей. Йому вже понад п'ять століть.

По обидва боки моста – прегарні краєвиди з річкою Влтавою, завширшки як наш Дністер. Йдемо вузькими вулицями, пообіч яких кам'яниці минулих століть, собори. На Старомєській площі – вежа ратуші з відомим астрономічним годинником XV століття. Щогодини у ньому вічиняється віконечко і по колу з'являються фігурки апостолів. На Старомєській площі вирує життя, прогулюється безліч людей. І це створює враження якогось святкового дійства.

Далі – чудова двогодинна мандрівка на кораблику Влтавою. По обидва береги – гідні уваги розкішні будівлі, переважно минулих часів.

Велику насолоду отримуєш від неквапливої прогулянки Прагою, яка справляє враження вічної, непроминаючої неділі з її святошним настроєм. І дуже багато іронії, легких жартів, наче тут і далі присутній Ярослав Гашек і бравий Швейк.

Серпень. Понеділок. Вюрцбург

Назва цього міста Німеччини мало що скаже читачеві.

Тоді – один штрих. Відомий письменник Гессе висловився приблизно так: я б хотів жити й померти у Вюрцбурґу.

Найславетніша споруда міста – єпископська резиденція, яка архітектурним обличчям нагадує славетний Лувр. З двох сторін резиденцію оточують прекрасний парк і квітники, прохолодна вода фонтанів. У місті є ще два об'єкти, варті уваги. Це, зокрема, замок Марієнбурґ, колишній осідок маґістрів Тевтонського ордену хрестоносців. І давній міст, який в мініатюрі нагадує празький Карлів міст. Довкола міста, на пагорбах, дозріває виноград (не даремно Вюрцбурґ славиться чудовими франконськими винами). У місті панує класичний німецький дух і порядок, в ньому приємно і затишно жити. Давні собори, пам'ятники витворюють неповторний колорит буття Вюрцбурґа…

Серпень. Вівторок

Ось тут я відчуваю, що мені не вистачить слів небанальних і небуденних, щоб передати чар Парижу.

Можна просто фіксувати. Наприклад, так…

Буяння архітектурної фантазії – усюди, все це прекрасно й неповторно, дивно і химерно, і, головне, – божественно. В центрі всього, звичайно, Богоматір, Ісус Христос. Тут – сцени людського буття і смерті, загибелі й воскресіння. У вітражах, від яких перехоплює дух, картини історії Франції, релігійної сутності, тут – біблійні сюжети, фігури святих і королів. У чомусь Нотр-Дам подібний до собору Святого Віта.

Звідси не хочеш іти, й тому я ще повернуся сюди на третій день перебування в Парижі.

Але на цьому захопливі враження не закінчилися. Автобусна екскурсія Парижем ще додала жаги емоційних вражень. На кожному кроці у будівлях і пам'ятниках постає історія і минуле буття славетних французів. Ось – школа мушкетерів, а ось – собор, де похований Дюма та інші письменники, в цьому будинку проживав справжній, а не книжний, Д'Артаньян. Раптом виринає відоме кафе, в якому свій вільний час гайнували Гюго, Гі де Мопассан, Флобер, Камю, Бальзак, Золя… Для мене це щось містичне і святе. Ідемо далі й бачимо будинок, в якому мешкав Вольтер, великий просвітитель, письменник і бунтар.

Ще не видно символу Парижа – Ейфелевої вежі, а вже чуємо інформацію про її постання. Вона була збудована під керівництвом інженера Ейфеля до всесвітньої виставки в 1896 році й спочатку викликала спротив парижан, а Гі де Мопассан назвав її потворою. І коли його одного разу застали в ресторані на вежі, то з подивом запитали, чи не змінив він свою думку. «Ні, просто це єдине місце, звідки не видно цієї потвори». Але час показав, що без Ейфелевої вежі Париж уже неможливо уявити. Особливо це металеве диво, заввишки більш як триста метрів, ефектне уночі, коли просто горить золотом тисяч лампочок.

Серпень. Середа

Сьогодні програма дуже розкішна, але й утомлива. Досить сказати, що в ній – Версаль і Лувр. У багатьох із нас є певні уявлення про ці два історико-культурні центри Парижа. Але найкраща уява безсила дати справжню картину цих двох див світу.

Версаль був більше ста років місцем проживання трьох королів від Людовіка XIV (король-сонце) до Людовіка XVI і є величезним палацовим комплексом із розкішними газонами, клумбами, фонтанами і скульптурами довкола споруди.

Цього дня надворі спека (десь за сорок градусів) і нестерпно перебувати на сонці.

Версаль зсередини неможливо описати – це треба бачити. Розкішні королівські апартаменти, опочивальні володарів, їхніх королев і фавориток, великі картини у позолочених рамах, важкі сувої шовку й оксаміту, скульптурні фігури, позолота і кришталь на безлічі люстр – безконечне свято неперебутньої розкоші. І на всьому – невидимий пил віків.

Дві перші скульптури належать митцям античного світу, а Джоконда – пензлю Леонардо да Вінчі (про це хіба невіглас не знає).

Нелегко передати те високе хвилювання, яке охоплює душу від перебування у цьому храмі світового мистецтва. Почуваєшся соломинкою у морі застиглих, але увіковічених великими майстрами переживань, піднесень і потрясінь, високого злету творчої думки. Неможливо за кілька годин екскурсії нормально роздивитися знамениті полотна Ботічелі, Веронезе, Рафаеля, Леонардо да Вінчі, Делакруа, статуї Мікеланджело, Фідія, Мірона і ще багатьох і багатьох. Неповторно щемлива зустріч із картиною Леонардо да Вінчі «Джоконда, або Мона Ліза». Тут – найбільше людей, тут – найбільше фотоспалахів і непроминаючих емоцій, тут – аура чуда, яку створив неперевершений майстер. І над усім – безсмертна усмішка загадкової жіночої душі, загадкового задуму митця.

У цій же залі на великій стіні навпроти Мони Лізи – величезна картина (70 квадратних метрів) майстра італійського Відродження Веронезе «Весілля в Кані Галилейській». В центрі полотна – Ісус Христос із учнями. А в правому кутку за столом сидить Сулейман Пишний і його дружина Роксолана. Це її прижиттєве зображення серед володарів тогочасного світу. Звичайно ж, гід який веде екскурсію російською мовою, про це або не знає, або замовчує, бо це – не російська слава.

І так буде протягом усієї подорожі. Ніхто з гідів не згадає, що у Версалі перебував маршал Франції Григорій Орлик, син Пилипа Орлика, гетьмана України. Що його ім'я носить паризький аеропорт Орлі. А також у Парижі похований Симон Петлюра. Що Богдан Хмельницький спільно з мушкетерами Д'Артаньяна штурмував фортецю Дюнкерк.

Ніхто не згадав у Празі про дружину чеського князя Оттокара I Кунгунду, доньку Чернігівського князя, першу слов'янську поетесу. Чи у Відні – про нащадка династії Габсбургів, який прибрав ім'я Василь Вишиваний і воював у складі Леґіону січових стрільців. А Ярослав Окуневський з Городенки, письменник, був адміралом австрійського флоту.

Останній день у Парижі я присвятив повторному відвіданню Нотр-Даму, щоб краще проникнутися його божественністю і красою.

Серпень. Четвер

Переночувавши вже на території Німеччини, виїхали на Мюнхен.

Для історичної довідки вистачить короткої інформації, що місто бере свої початки з XII ст., відоме з правління двоюрідного брата славетного Фрідріха Барбаросси. З тих часів у місті збереглися середньовічні мури, ратуша, собори. Місто відоме з чорних сторінок історії. Саме тут відбувся пивний путч, організований Гітлером. Саме тут півтора року проживав Ленін. Та для нас, українців, місто дороге і пам'ятне тим, що тут довгі роки жив Степан Бандера. Тут його знайшла підступна куля Сташинського. На жаль, турфірма не зорієнтована на пропаґанду української історії й екскурсовод-росіянин лише побіжно згадав ім'я Бандери, але не показав ні будинок (лише вулицю з вікон автобуса) Степана Бандери, ні тим більше його могилу. Треба врахувати, що більшість турґрупи складали російськомовні туристи і вони не горіли бажанням ближче познайомитися з Бандерою, зате екскурсовод із задоволенням показав готель, де зупинялися Путін і Медведєв. Таке собі невинне й миле захоплення російською історією і сучасністю, наче група приїхала із СРСР. Що вдієш, як ми, українці, й далі сидимо тихо, наче миші, щоб московський кіт не сердився.

Центр Мюнхена вражає своїми соборами, цивільними будівлями, пам'ятками старовини, особливим міським колоритом. Мюнхен – центр пивоваріння. Тут щороку у жовтні проводиться пивний фестиваль – Октоберфест. У столиці Баварії розміщений славнозвісний автозавод БМВ. А ще у Мюнхені – смачні німецькі ковбаски й добре пиво.

Серпень. Субота

Саме субота, бо приїхали до Відня й поселилися в готелі по дванадцятій ночі. Вранці – автобусна і пішохідна екскурсія Віднем. У столиці Австрії я вже вдруге. Між іншим, для галичан – це друга столиця (коли жили в Австрійській імперії). В історії ще були Галич, Київ, Варшава, Краків, Москва. Тут 1848 року у парламенті виступав посол від Богородчанщини, уродженець Підгір'я, Іван Капущак, сюди до цісаря ходив ямничанин Іван Смицнюк.

Відень має своє особливе класичне обличчя, з таким собі імперським витонченим стилем. У центрі – цісарські палаци, пам'ятники Марії Терезі, Леопольду, Фердинанду, Францу Йосифу, Євгенію Савойському. А ще тут – дух Моцарта (і пам'ятник йому, і зображення на шоколадних цукерках), Штрауса, Цвейга.

Заходимо в Авґустинський собор. Чудове оформлення в ґотичному стилі, орган, вітражі, фігури святих, левів, представників Габсбургів. Тут вони вінчалися, присягали на подружню вірність. Та найбільше вражає собор Святого Стефана XII ст. У його стіні навіки застрягло турецьке ядро, що потрапило сюди під час Віденської битви 1683 р. Саме в цій битві загинув син Андрія Потоцького Станіслав… зі Станиславова. Саме тут прославився Юрій Кульчицький із села Кульчиці з-під Львова. Він отримав у нагороду великий запас кави й відкрив у Відні першу кав'ярню. Тут є пам'ятна дошка йому й вулиця його імені. В соборі Святого Стефана потрапили на Службу Божу з органом (на подібній відправі пощастило бути і в соборі Паризької Богоматері).

Віденці люблять старовину, вони стилізують своє життя під неї. Вулицями їздять з туристами безліч кінних екіпажів, ходять молоді люди в одязі XVIII ст. і роздають запрошення на концерт класичної музики. Віденці сидять у численних кафе й ресторанах на вулицях, п'ють каву, вино, пиво, просто спілкуються, просто гарно живуть.

Для нас задорого платити 3–4 євро за хліб, 1–2 євро за пиво чи вино, за дешевий сувенір, 4 євро – за ручку у Відні чи 2 євро – у Парижі, або плящину звичайної води купувати за один євро у темношкірого хлопця біля Лувру. Чи за бензин – один євро 34 центи.

І якщо жінки купляють ще флакон французьких парфумів за 30–40 євро, то я не дам 150 євро за піджак, бо це майже моя місячна зарплата. Але ми не їхали до Європи за покупками, а за естетичними враженнями, за неповторним смаком пізнання ще незвіданого, пізнання іншого світу усталеного порядку речей старої Європи.

А тут є чому повчитися. Я не бачив у жодному зі згаданих міст жодного бродячого собаку чи кота. Вони або на повідках, або у спеціальних притулках. На вулицю їх безжально не викидають і не відстрілюють. Не тиняються вулицями і тінейджери з пляшкою пива в руці, як і юні дівчатка з сиґаретами. Звичайно, Європа не нинішня і уклад її життя й культура стосунків складалася протягом тривалого часу.

Не забуваймо, що й Галичина була часткою Європи, нехай і в складі польської, а пізніше – австрійської держави і цивілізаційно-державницькі впливи залишили свій слід на своєрідному менталітеті західняків.

Ми не гірші, ми просто інші й дещо відсталіші від них. Щоб дорівнятися європейцям з названих країн, потрібен час. Ми теж – європейці, тільки інші. Треба їздити до них, споглядати їхнє життя, переймати краще й впроваджувати в нас.

…Коли повернувся до Львова,, перше, що почув – була лайка. Це запозичення з іншого боку, не з Європи. У Європі брудної лайки не почути. Там – Лувр, Версаль, Празький град, Колізей, собор Святого Петра, висока Ейфелева вежа. Тягтися необхідно до високого.

Ось такі дещо плутані дорожні нотатки про чужину, яка так близько від нас.

…І не покидає відчуття обікраденого. Хтось викрав в українців Європу. А ми не зогледілися від втрати. Мусимо її собі повернути. Починаймо з себе, зі своїх розмислів, своїх сердець і душ.

Василь БАБІЙ

(Далі буде)

ПОДІЯ

ВО СЛАВУ ГОСПОДНЮ

У КОЛОМИЇ ОСВЯТИЛИ СОБОР ПРЕОБРАЖЕННЯ ХРИСТОВОГО

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

Розпочалася архієрейська Божественна Літургія з чину освячення храму. В престол заклали мощі блаженного священномученика єпископа Миколая Чарнецького, святителя на священика владики Павла Василика. В такий дивний видимий спосіб поєднались долі двох ісповідників віри, які вірно служили Богові й своєму народові.

У своїй проповіді Глава УГКЦ Святослав (Шевчук) наголосив на христологічному змісті Преображення Ісуса Христа на горі Тавор. Пов'язуючи події земного життя Господа із сьогоденням, блаженніший Святослав підсумував: «Де є той Тавор, де ми можемо ввійти у небесне світло, відчути солодку Божу присутність? Ми можемо з упевненістю сказати: цей Тавор є сьогодні тут, у храмі». І відзначив, що саме храм є тим місцем, де кожен вірний може і має бути преображеним Божою благодаттю через Божу присутність.

По завершенні Літургії з нагоди освячення головної святині єпархії Апостольський нунцій в Україні архієпископ Едвард Томас Ґаліксон зачитав привітання до вірних Коломийсько-Чернівецької єпархії від Святішого Отця Бенедикта XVI. А правлячий архієрей владика Миколай (Сімкайло) подячним словом з благословенням звернувся до всіх людей доброї волі, хто складав і далі складає свої матеріальні та молитовні пожертви на розбудову катедрального собору Преображення Христового й прихрамового комплексу.

Єпископ Коломийський і Косівський Іоан (Бойчук) зачитав звернення патріарха Філарета.

Нагадаємо, що ініціатором і натхненником спорудження став ісповідник віри владика Павло Василик. Ця велика справа розпочалася 1996 року, коли владика Павло заснував будівельний оргкомітет, до якого входили отець-мітрат Григорій Юрах, а згодом – митрополит Івано-Франківський Володимир Війтишин, тоді ще як економ єпархії, і отець Руслан Ваврик. Після консультацій та обговорень прийняли проект храму коломийського архітектора Віктора Мецея. «Будівництво собору стало справді всенародним діянням. Всі роботи контролював і приймав архітектор. До речі, він вважає свій проект найбільш величною сакральною спорудою, створеною за його життя: «Прообразом собору в Коломиї став храм Святої Софії в Константинополі, а в поєднанні з принципами модерної архітектури це і привело до результату...»

З приходом на владичий престол архієрея Миколая (Сімкайла) розпочинаються розписи храму, які тривали сім років. Їх здійснювали під орудою керівника кафедри сакрального мистецтва Львівської академії мистецтв Романа Василика. Головним художником храму й автором багатьох розписів був Роман Кислий. Хоч загалом у проекті було задіяно близько двадцяти митців. Втім, катедральний собор не обмежиться лише унікальною двоярусною спорудою. Невдовзі він об'єднає навколо себе в сакральний комплекс ще низку споруд: адміністративний корпус, дзвіницю з оглядовим майданчиком, реколекційний дім.

Блаженніший патріарх Святослав освятив і наріжний камінь, заклавши пам'ятну капсулу на місці будівництва дзвіниці катедрального собору й посвятив коломиянам кошики, повні овочів і фруктів.

А згодом на центральній площі блаженніший Святослав уділив своє благословення жителям і гостям Коломиї з нагоди дня міста.

І. Р.

ЖИТТЯ «ПЛАСТУ»

ІЗ «СОКОЛА» ЛЕТІТИ СОКОЛАМ...

ПЛАСТОВЕ СВЯТО НА «СОКОЛІ»

Знаменна подія в житті пластової організації України й світу відбулася на терені пластової оселі «Сокіл» (с. Гриньків Рожнятівського району). Тут відслужили панахиду за полеглими пластунами, здійснили посвячення копії першого пластового прапора й посвячення будівель відновленого табору-музею «Сокіл».

Цього дня на «Соколі» зустрілися представники кількох пластових країв – України, Канади, США та Австралії. З вітальним словом на урочистій збірці звернулися Таня Джулинська (Канада), Олександр Сич (Україна), Юрій Нестор (Австралія), Микола Філіпович та Анатолій Дирів (Україна).

Панахида за полеглими пластунами відбулася поруч каплиці Святого Юрія. Чин панахиди й подальше освячення пластових будівель здійснив душпастир о. Іван Хміль. Пластуни віддали шану полеглим побратимам, які склали своє життя у вирі воєн та визвольних змагань XX століття.

Важливою подією для пластової організації стало посвячення копії першого прапора «Пласту». Цей захід прокоментував його ініціатор – заслужений працівник культури України, засновник і директор галереї військової уніформи Богуслав Любів: «Це відновлений мною прапор. Я займався ним, його дослідженням впродовж двох років. Пошук матеріалів здійснювався в архівах, з документів та фотографій. Інформація про прапор збиралася буквально по зернинках. Всі його світлини були чорно-білого кольору, тому важко було відновити в оригінальному вигляді. Його історія така. Це перший пластовий прапор, який був подарований товариством «Сокіл-ІІІ» для стрільчиків. Автор прапора – член «Сокола-ІІІ» Мирон Федусевич, який займався опікою пластунів-стрільчиків. Саме він виготовив для них цей прапор. Було це зроблено до Першої світової війни. Після війни прапор перейшов до пластового полку імені Петра Сагайдачного при Першій Львівській академічній гімназії. Там прапор був до 1939 року. Після Другої світової війни він зник – або був знищений, або його заховали і досі не знайшли. Цей прапор став прикладом для виготовлення всіх подальших пластових прапорів... Його розмір 1 м х 0,7 м. Я поставив собі за ціль відновити цей прапор. Ось така коротенька історія». Таким чином, тепер кожен з членів «Пласту» має можливість побачити, як виглядав перший прапор організації, яка в цьому році святкує 100-річний ювілей.

Не менш важливим заходом стало освячення новозбудованих будівель оселі. Про це розповів директор пластової оселі «Сокіл», депутат Івано-Франківської обласної ради Володимир Семко: «Сьогодні для нас свято – завершення відбудови пластового табору «Сокіл». Завдяки групі ентузіастів, які на початку 90-их років поставили собі за мету відбудувати табір таким, який він був, – все тепер відбудовано, один до одного. Всі будівлі стоять на тих місцях, де раніше стояли у 20–30-их роках. Ми відновили господарський курінь, світлицю (розміром 24 х 12 метрів), комендантську, мешкальні курені. Є ще ряд робіт – потрібно підвести опалення, встановити сантехніку, завезти меблі. Слід зазначити, що нам дуже багато допомагають благодійники – коштами, матеріалами, навіть роботою. Окремі фірми, що займаються продажем будівельних матеріалів, надавали їх за пільговими цінами. Сьогодні відбудеться молебен, священики освятять новобудови. Приїхали на свято близько 200 осіб – зі США, Австралії, держав Європи, новацький табір з Надвірнянщини».

На урочистостях зустрілися таборовики, які таборували тут з різницею більш ніж у півстоліття – у 30-их роках минулого століття і на початку 90-их. Оповідає Ярослав Соколик, народжений у Львові, таборовик на «Соколі». Основник пластової станиці в Торонто, її станичний. Був генеральним секретарем Світового конґресу українців. Тепер йому 88 років: «Я в підпільному «Пласті» – з 1930 р. Таборував на Остодорі, в будинку, збудованому на кошти митрополита А. Шептицького. Зі мною таборував Юрій Шухевич, а його брат Роман Шухевич був на «Соколі». Ми, молодші, все хотіли таборувати на «Соколі». Потім я працював у Канаді, став інженером. Дійшов до високих становищ, які завдячую «Пласту».

Його радість поділяє і член «Пласту», голова Івано-Франківської обласної ради Олександр Сич: «Я радий, що відбувається посвячення табору-музею «Сокіл». Це священна земля для всіх пластунів світу. Тисячі пластунів у світі з ностальгією згадують про «Сокіл» – де вони таборували. Я радий, що табір відбудований, звісно, його ще будуть вдосконалювати. Пам'ятаю той час – 1991 рік, коли тут не було жодної будівлі, коли тут були хащі, ми тут проводили табір з сотнею дітей. Продукти і спорядження тоді було важко закупити. Ми раділи, що могли проводити табір тут. Ми самотужки корчували кущі, відновлювали спортивний майданчик. Можу висловити як пластун, голова обласної ради, колишній голова «Пласту», велику вдячність своєму колезі, депутату обласної ради, директору табору Володимиру Семку за титанічну працю. До нього було кілька директорів табору, але саме він найбільше спричинився до розбудови всіх споруд. Честь йому і слава! Він буде вписаний в пластову історію».

Кожен, хто був на «Соколі» відчув неперебірний оптимізм і бажанння діяти для подальшого добра України й «Пласту». Молодечий запал юнацтва, старшопластунства і сеньйорату є запорукою щоденної рутинної праці – для кращого майбутнього свого народу.

Андрій ЧЕМЕРИНСЬКИЙ

ЮВІЛЕЇ

НЕ МАРНО ПРОЖИТІ ЛІТА...

В облмуздрамтеатрі ім. І. Франка відбувся ювілейний концерт, присвячений 55-річчю відомого народного співака України Богдана Сташківа. Концерти відбувалися два дні поспіль, оскільки багато хто бажав потрапити на них. Люди йшли на урочистості святково одягнені – у вишиванках.

Вів концерт, пересипаючи номери своїми гуморесками, заслужений артист України – гуморист Микола Савчук. Ювіляра вітали молоді талановиті вихованці співака, які співали відомі українські пісні. Між піснями Богдан Сташків багато розповідав про свою велику родину, життєву позицію, любов до України, української пісні. Чимало пісень він виконував на замовлення залу, наживо, демонструючи справжній живий голос. І дуже хочеться, щоб наші співаки теж співали без фонограми, як у давні часи співали наші предки, як лилася задушевна народна пісня теплими літніми вечорами над українськими селами.

Вітав ювіляра відомий бізнесмен, наш земляк з Коломиї, Олександр Шевченко, директор відомого відпочинкового комплексу «Буковель». Побажавши співакові всіх благ, пан Олександр висловив бажання заспівати разом з іменинником українську пісню. Було дуже приємно чути їхній дует.

Вітали Богдана Сташківа піснею «Літа минають» парафіяни церкви, численні шанувальники.

Якщо так багато людей прийшли привітати ювіляра, отже, співак не марно прожив свої роки, тішачи талантом шанувальників, несучи в народ українську пісню.

Наталія ДЯЧЕНКО

ЗАКЛИК

СВЯТКУЙМО ПО-УКРАЇНСЬКИ!

ШАНОВНІ КРАЯНИ!

Правління Івано-Франківського міського об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка звертається до жителів і гостей міста з пропозицією: 24 серпня, День Незалежності України святкувати по-українськи – в українському національному одязі.

Міська «Просвіта» в День Незалежності просить підтримати наш почин. Пропонуємо підтвердити своє бажання розвивати українські традиції – одягти вишиванки.

Виховуймо молодь у любові до свого, національного, будьмо взірцем для них. Поєднуймо давні традиції з потребами сьогодення. Одягаймо вишиванки, придбаймо їх для своїх дітей і онуків. Хай у виконанні національного обов'язку ніщо не спинить нас! Вшановуймо наше свято суверенності й свободи в прагненні власними руками, щоденною працею розбудовувати Україну. Нехай у цей день вишивка, національний одяг об'єднують нас.

Звертаємося з проханням до міського голови Віктора Анушкевичуса, секретаря міської ради Руслана Марцінківа, депутатів міської ради і власників транспортних засобів – приватних перевізників:

24 серпня, в День Незалежності України, для жителів і гостей міста, одягнених у національний одяг, організувати безкоштовний проїзд на маршрутах міського транспорту.

26 серпня з 14.00 запрошуємо в Народний дім «Просвіта» городян, разом із родинами, гостями й сусідами одягти національні костюми чи вишиванки і взяти участь у виставці-конкурсі «Обрядові вишивані рушники родин». Чекаємо в українських національних костюмах, аби стати учасниками урочистостей, присвячених Дню Незалежності України.

Пропонуємо очільникам влади, всіх організацій і партій демократичного спрямування, підприємцям та керівникам трудових колективів і установ підтримати нашу ініціативу, спільно працювати над відродженням українських національних традицій, а саме – взяти участь в організації виставки-конкурсу й нагородити своїми подарунками його переможців.

Звертаємося до всіх шанувальників рідного слова, письменників, журналістів і художників з проханням стати учасниками й подарувати свою книжку або картину як сувенір для переможців конкурсу.

Пропозиції просимо подати до 24 серпня в міське об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка, що по вул. М. Грушевського, 18 (Народний дім «Просвіта»).

Тел.: (03422) 2-57-91, (0342) 75-05-86.

Голова ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т Шевченка, професор, академік ***Василь БОЙКО,***
Відповідальний секретар ***Наталія СИНИЦЯ***

СУТНІСТЬ УКРАЇНЦЯ – У ВИШИВАНЦІ!

ДЛЯ НАЙМЕНШИХ

РОМАШКА В ЛУЗІ

* * *
Є у сірої сови
Дві насуплені брови.
Ночами вона літає,
А під ранок засинає.
* * *
Тільки нічка настає,
У садку хтось, чути, є.
Має добрий нюх і смак
Наш улюбленець їжак.
* * *
Ой на дубі у дуплі
Поселилися джмелі.
Не старайся їх дістати –
Можуть дуже покусати.
* * *
У рудого лисеняти –
Нірка в лісі замість хати.
Там сидить він цілий день,
Заховавшись від людей.
* * *
Росте ромашка в лузі,
А поруч з нею – друзі:
Материнка, мак і м'ята.
Дружба дружбою багата!
* * *
У кошеняти – свято,
Прийшло гостей багато.
Сірий песик й сіра мишка
В подарунок несуть книжку.

Михайло СЛОБОДЯН,
член ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка, с. Дебеславці Коломийського району

Наступне число «Галицької Просвіти» вийде 6 вересня.